

PROMOCJA JĘZYKA WIĘKSZOŚCIOWEGO W POLSCE: OFERTA W ZAKRESIE NAUCZANIA I POŚWIADCZANIA ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO DLA CUDZOZIEMCÓW

WARSZAWA, 2023

**RAZEM
MOŻEMY
WIĘCEJ**

**POLSKI
INSTYTUT
JĘZYKOWY**

frogpoint

Zrealizowane w ramach Resortowego Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022-2023 „Razem Możemy Więcej” / projekt „Ukraińskie kobiety na polskim rynku pracy: pierwsze kroki”

Autor raportu:

Ksenia Naranovich

© copyright by Fundacja Rozwoju „Oprócz Granic”

Warszawa, 2023

ISBN: 978-83-952540-4-8

Wydawca:

Fundacja Rozwoju „Oprócz Granic”

ul. Mazowiecka 12/24, 00-048 Warszawa

biuro@frogpoint.pl

Zrealizowane w ramach Resortowego Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022-2023 „Razem Możemy Więcej” / projekt „Ukraińskie kobiety na polskim rynku pracy: pierwsze kroki”

Spis treści

Wstęp	7
Regulacje prawne dotyczące nauki języka polskiego	8
Rys instytucjonalny	8
Rys historyczny	12
Poświadczenie znajomości języka polskiego - obowiązujące regulacje	17
Państwowe egzaminy certyfikacyjne z języka polskiego jako obcego	17
Alternatywne egzaminy poświadczające znajomość języka polskiego na potrzeby postępowania o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej	21
Oś czasu: zmiany regulacji dotyczących uczenia się i poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego...	23
Ustawodawstwo regulujące kwestie promocji, nauki oraz poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego	24
Potrzeby cudzoziemców w zakresie nauki języka polskiego	25
Charakter potrzeb	25
Skala potrzeb	25
Uwarunkowania potrzeby w zakresie poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego	31
Poziomowanie uczestników kursów	35
Weryfikacja jakości usług oferowanych przez dostawców usług w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego	37
Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych	37
Akredytacja placówek prowadzących kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych	37
Rejestr Instytucji Szkoleniowych	37
Baza Usług Rozwojowych	37
Lista podmiotów uprawnionych do organizowania egzaminów z języka polskiego jako obcego	38
Centra i ośrodki egzaminacyjne TELC	38
Certyfikat ISO	38

Weryfikacja kwalifikacji oraz doświadczenia kadry prowadzącej kursy języka polskiego jako obcego	39
Wykształcenie.....	39
Staż pracy	39
Szkolenia.....	39
Kwalifikacja do pełnienia roli członka komisji egzaminacyjnej.....	39
Status egzaminatora TELC / ELC	40
Znajomość języków obcych	40
Dyspozycyjność.....	40
Sposoby finansowania kursów językowych	41
Kursy odpłatne.....	41
Projekty społeczne.....	42
Lektor języka polskiego jako wolontariusz.....	43
Media społecznościowe.....	43
Aplikacje mobilne i strony internetowe.....	44
Uwarunkowania zróżnicowania oferty kursów języka polskiego jako obcego pod względem dostępności dla użytkowników.....	45
Demograficznie i kulturowo uwarunkowane potrzeby uczestników kursów języka polskiego jako obcego.....	45
Poziomy zaawansowania nauczania języka polskiego jako obcego	45
Metropolie i reszta Polski	46
Dostępność stacjonarna i online.....	46
Zapewnienie elastycznego wyboru intensywności i czasu zajęć.....	46
Wykorzystanie technologii	47
E-learning	47
Interakcje w grupie rówieśniczej	47
Uwarunkowania finansowe	47
Rekomendacje w zakresie organizacji kursów języka polskiego jako obcego	48
Standaryzacja programu nauczania.....	48

Poziom i rozmiar grupy.....	48
Dostosowanie poziomów	49
Zarządzanie szkołą.....	49
Innowacyjne rozwiązanie: bon na naukę języka polskiego jako narzędzie integracji	50
Podsumowanie.....	52
Bibliografia.....	53
Ustawodawstwo regulujące kwestie nauki języka polskiego jako obcego.....	53
Literatura.....	54
Dokumenty strategiczne.....	55
Wystąpienie Najwyższej Izby Kontroli.....	55
Źródła internetowe.....	55

Spis tabeli, wykresów i map:

Tabela 1: Wymiar godzin kształcenia zgodnie z ramowym programem kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców

Tabela 2: Akredytowany przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty w Warszawie program kształcenia na kursach języka polskiego jako obcego w niepublicznej placówce kształcenia ustawicznego Polski Instytut Językowy na poziomach od A1.0 do C2

Wykres 1: Liczba ośrodków które przystąpiły do organizacji egzaminów w latach 2016-2022 a liczba zdających państwowy egzamin certyfikatowy w latach 2004-2022

Tabela 3: Liczba cudzoziemców posiadających ważny dokument uprawniający do pobytu na terytorium RP

Tabela 4: Liczba ważnych zezwoleń na pobyt czasowy wydanych z podziałem na podstawy prawne (stan na dzień 31.07.2023 r.)

Tabela 5: Liczba zezwoleń na pobyt wydanych przez Wojewodów w latach 2013-2023

Mapa 1: Liczba zezwoleń na pobyt czasowy wydanych przez Wojewodów w 2023 r. - wg stanu na 31.07.2023 r.

Tabela 6: Dokumenty poświadczające znajomość języka polskiego w różnych postępowaniach administracyjnych

Wstęp

Na przestrzeni ostatniej dekady Polska z państwa emigracji stała się państwem imigracji. Jako jedną z ważnych kwestii integracyjnych należy rozważyć integrację społeczną cudzoziemców poprzez kontakt ze społecznością lokalną oraz komunikację w języku polskim.

Język większościowy to język, który używa większość ludzi w danej populacji. Polityki w zakresie promocji języka większościowego wśród migrantów wymagają dla swojej skuteczności kompleksowego uwzględnienia potrzeb migrantów. Ważne jest, aby strategia promocji języka uwzględniała szerszy kontekst społeczny i miała inkluzywny charakter¹.

W kontekście integracji liczy się nie tylko sam fakt uczenia się języka (deklaracja gotowości na zmiany i proces uczestnictwa w kursie), ale też faktyczne postępy i swoboda komunikowania się cudzoziemców w wyuczonym języku obcym. Proces organizacji kształcenia powinien to uwzględniać poprzez dostosowanie oferty do potrzeb adresatów.

Osoby z doświadczeniem migracyjnym są coraz częściej obecne w różnych branżach na rynku pracy, wśród uczniów placówek oświatowych, wśród klientów instytucji publicznych. Obecność cudzoziemców jest odczuwalna już nie tylko w dużych miastach, ale też w zdecydowanej większości miast powiatowych i na terenach mniejszych gmin. Oznacza to dla cudzoziemców w praktyce konieczność sprawnego komunikowania się w języku polskim zarówno w formie biernej (czytanie, słuchanie) jak i czynnej (mówienie, pisanie).

¹ Rocca L., Cecilie Hamnes Carlsen C. H., Deygers B., LINGUISTIC INTEGRATION OF ADULT MIGRANTS: REQUIREMENTS AND LEARNING OPPORTUNITIES. Report on the 2018 Council of Europe and ALTE survey on language and knowledge of society policies for migrants, 2018

Regulacje prawne dotyczące nauki języka polskiego

Rys instytucjonalny

W 2000 roku weszła w życie ustawa o języku polskim, w preambule do której czytamy:

Parlament Rzeczypospolitej Polskiej:

- zważywszy, że język polski stanowi podstawowy element narodowej tożsamości i jest dobrem narodowej kultury,
- zważywszy na doświadczenie historii, kiedy walka zaborców i okupantów z językiem polskim była narzędziem wynaradawiania,
- uznając konieczność ochrony tożsamości narodowej w procesie globalizacji,
- uznając, że polska kultura stanowi wkład w budowę wspólnej, różnorodnej kulturowo Europy, a zachowanie tej kultury i jej rozwój jest możliwy tylko poprzez ochronę języka polskiego,
- uznając tę ochronę za obowiązek wszystkich organów i instytucji publicznych Rzeczypospolitej Polskiej i powinność jej obywateli

uchwała niniejszą ustawę z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim

Wśród instytucji publicznych, zaangażowanych w promocję, realizację zadań w zakresie organizacji nauczania oraz poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego należy wymienić:

- Radę Języka Polskiego²,
- Narodową Agencję Wymiany Akademickiej³,
- Departament Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej MSZ⁴,
- Instytuty Polskie⁵,

² Zgodnie z ustawą z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim:

Art. 12. 1. Instytucją opiniodawczo-doradczą w sprawach używania języka polskiego jest Rada Języka Polskiego, zwana dalej „Radą”, działająca jako komitet problemowy w rozumieniu art. 34 ustawy z dnia 25 kwietnia 1997 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. poz. 469, z późn. zm.)³⁾

Zgodnie z regulaminem Rady Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk, Rada zajmuje się sprawami dotyczącymi używania i rozwoju języka polskiego, w tym analiza i ocena stanu języka polskiego oraz wypowiedanie się w sprawach polityki językowej Rzeczypospolitej Polskiej oraz współdziałanie z organami administracji rządowej, w szczególności z ministrem właściwym do spraw nauki i szkolnictwa wyższego, ministrem właściwym do spraw edukacji, ministrem właściwym do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, w sprawach oceny warunków rozwoju języka polskiego i badań nad nim.

³ Zgodnie z [ustawą z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej](#), do zadań NAWA należy upowszechnianie języka polskiego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz zapewnianie obsługi administracyjnej i finansowej Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego

⁴ Szczegółowy zakres zadań instytutu określają przepisy wewnętrznego regulaminu organizacyjnego, zatwierdzonego przez dyrektora generalnego służby zagranicznej.

⁵ Zgodnie z § 37 ust. 7 zarządzenia nr 31 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 30 września 2015 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Ministerstwu Spraw Zagranicznych:

§ 37.

7) inicjuje i współrealizuje, w porozumieniu z właściwymi instytucjami, przedsięwzięcia o charakterze naukowym i oświatowym, w tym działania popularyzujące naukę języka polskiego jako obcego, a w ramach swoich kompetencji również wspiera i monitoruje międzynarodową współpracę naukową;

- Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego⁶,
- Urząd do spraw Cudzoziemców⁷
- Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie⁸
- Powiatowe Urzędy Pracy⁹.

⁶ Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego

Art. 3. [Cel działalności i zadania Instytutu]

1. Celem działalności Instytutu jest wspieranie rozwoju języka polskiego za granicą.

2. Do zadań Instytutu należy:

- 1) inicjowanie i realizowanie działań dotyczących promocji języka polskiego;
- 2) wspieranie kultywowania polskiej tradycji i wartości języka polskiego jako ojczystego oraz promocji języka polskiego jako ojczystego wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą;
- 3) wzmacnianie współpracy między Polonią i Polakami zamieszkałymi za granicą a podmiotami działającymi w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą, w szczególności w dziedzinie edukacji i nauki;
- 4) wspieranie inicjatyw oraz projektów edukacyjnych i naukowych mających na celu pogłębianie znajomości języka polskiego;
- 5) upowszechnianie języka polskiego jako obcego;
- 6) współpraca ze szkołami, uczelniami, instytucjami publicznymi, stowarzyszeniami, fundacjami, organizacjami i innymi podmiotami działającymi w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą na rzecz rozwoju języka polskiego za granicą.

⁷ Zgodnie z art. 71 ust. 1 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 71. [Pomoc socjalna]

1. Pomoc socjalna obejmuje:

1) pomoc udzielaną w ośrodku, w tym:

- a) zakwaterowanie,
- b) całodzienne wyżywienie zbiorowe lub ekwiwalent pieniężny w zamian za wyżywienie,
- c) kieszonkowe na drobne wydatki osobiste,
- d) stałą pomoc pieniężną na zakup środków czystości i higieny osobistej albo środki czystości i higieny osobistej,
- e) jednorazową pomoc pieniężną lub bony towarowe na zakup odzieży i obuwia,
- f) naukę języka polskiego i podstawowe materiały niezbędne do nauki tego języka,
- g) pomoce dydaktyczne dla dzieci korzystających z nauki i opieki w publicznych placówkach, szkołach podstawowych lub szkołach ponadpodstawowych,
- h) pokrycie, w miarę możliwości, kosztów zajęć pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych dzieci,
- i) finansowanie przejazdów środkami transportu publicznego:
 - w celu wzięcia udziału w postępowaniu w sprawie udzielania ochrony międzynarodowej,
 - w celu leczenia lub poddania się szczepieniom ochronnym,
 - w innych szczególnie uzasadnionych przypadkach albo

2) pomoc udzielaną poza ośrodkiem, polegającą na wypłacie świadczenia pieniężnego na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem kosztów opieki medycznej, zwaną dalej "świadczeniem pieniężnym".

⁸ Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

Art. 92. [Świadczenia przysługujące cudzoziemcowi]

1. Pomocy dla cudzoziemca udziela się w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy i obejmuje ona:

1) świadczenia pieniężne w wysokości od 721 zł do 1450 zł miesięcznie na osobę przeznaczone na:

- a) utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe,
- b) pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego;

⁹ W 2022 r., regulacje dotyczące trybu nauki języka polskiego przez cudzoziemców pojawiły się także w [ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy](#), celem regulacji było wsparcie licznej grupy osób objętych

Tylko ostatnie trzy to instytucje odpowiedzialne za zapewnienie kursów języka polskiego na terytorium Polski. Należy przy tym zwrócić uwagę, iż mimo że w kraju jest szereg instytucji, które wśród swoich zadań mają promocję języka polskiego, żadna z nich nie jest odpowiedzialna za koordynację działań w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego. Zdaje się, że paradoksalnie większą uwagę przywiązuje się do promocji języków mniejszości narodowych niż do promocji języka polskiego.

Ważną rolę pełnią także ośrodki akademickie, będące zarazem magnesem przyciągającym cudzoziemców planujących rozpoczęcie nauki w Polsce, jak i kuźnią kadrów realizujących lektoraty z języka polskiego jako obcego.

Obowiązujące regulacje wskazują też na to, że instytucje szkoleniowe oraz szkoły mogą prowadzić nauczanie języka polskiego jako obcego. W praktyce te działania prowadzi znacznie szerszy krąg podmiotów, włączając organizacje pozarządowe, firmy szkoleniowe oraz prywatne osoby udzielające korepetycji¹⁰.

Instytucje odpowiedzialne za dostarczenie kursów języka polskiego jako obcego (dostawcy usługi)

Na terytorium Polski odpowiedzialność za organizację kursów języka polskiego jako obcego przyjmują na siebie m.in.:

- ✓ uczelnie akademickie,
- ✓ instytucje szkoleniowe,
- ✓ szkoły językowe,

ochroną tymczasową na polskim rynku pracy poprzez szkolenia z języka polskiego. Rozwiązanie zaadresowano do bezrobotnych oraz poszukujących pracy cudzoziemców, po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie określiło standardy dotyczące instytucji szkoleniowych, oferujących kursy języka polskiego.

Art. 40b. [Szkolenia z języka polskiego dla bezrobotnych oraz poszukujących pracy cudzoziemców finansowane z Funduszu Pracy]

1. Starosta inicjuje, organizuje i finansuje z Funduszu Pracy szkolenia z języka polskiego dla bezrobotnych oraz poszukujących pracy cudzoziemców. Cudzoziemcom odbywającym szkolenie stypendium nie przysługuje. Przepisy art. 20 ust. 1, art. 33 ust. 4 pkt 3, 7, 8, ust. 4a pkt 3, art. 40 ust. 2a pkt 1 i 2, ust. 2b, ust. 2d, art. 75 ust. 1 pkt 1 i 1a, art. 76 i art. 77a stosuje się odpowiednio.

2. Należność przysługująca instytucji szkoleniowej z tytułu organizacji szkolenia dla jednego cudzoziemca za jedno szkolenie nie może przekroczyć 2000 zł. Cudzoziemiec może wziąć udział w jednym szkoleniu.

3. W uzasadnionych przypadkach starosta może zwiększyć należność przysługującą instytucji szkoleniowej z tytułu organizacji szkolenia z języka polskiego branżowego dla jednego cudzoziemca za jedno szkolenie do wysokości 3000 zł.

Zgodnie z art. 40b ust. 4 warto uwzględnić następujące warunki:

4. Przy dokonywaniu wyboru instytucji szkoleniowych, którym zostanie zlecone lub powierzone przeprowadzenie szkoleń, starosta jest obowiązany uwzględnić co najmniej trzy spośród poniższych kryteriów wyboru instytucji szkoleniowych do przeprowadzenia szkolenia:

- 1) jakość oferowanego programu szkolenia;*
- 2) certyfikaty jakości usług posiadane przez instytucję szkoleniową;*
- 3) dostosowanie kwalifikacji i doświadczenia kadry dydaktycznej do zakresu szkolenia;*
- 4) dostosowanie wyposażenia dydaktycznego i pomieszczeń do potrzeb szkolenia z uwzględnieniem bezpiecznych i higienicznych warunków realizacji szkolenia;*
- 5) koszty szkolenia.*

Rozwiązanie weszło w życie 1 lipca 2022 r., i cieszyło się szczególną popularnością w 2022 r.

¹⁰ W 2022 roku, kiedy było bezprecedensowe zapotrzebowanie na nauczanie języka polskiego, włączyły się w ten proces kościoły, banki oraz związki zawodowe jak np. <https://www.opzz.org.pl/aktualnosci/swiat/2023/02/rozpoczynamy-rekrutacje-na-bezplatny-kurs-jezyka-polskiego>

- ✓ organizacje pozarządowe (w ramach realizowanych projektów)

Promocja nauki języka polskiego jako obcego w kraju i zagranicą ma bardzo odmienne uwarunkowania instytucjonalne oraz inne standardy w odniesieniu do kadry prowadzącej. Paradoksalnie, brakuje organu odpowiedzialnego za standardy nauczania języka polskiego jako obcego. Od strony formalnej oferta różni się istotnie w zależności nie tylko od celu kształcenia, ale i w zależności od statusu pobytowego cudzoziemca, wieku, faktu rejestracji w charakterze osoby bezrobotnej lub poszukującej pracę itp. W praktyce o dostępie do kursów decyduje też miejsce zamieszkania, godziny pracy i zainteresowanie pracodawcy polepszeniem kompetencji językowych cudzoziemca, możliwość pogodzenia obowiązków rodzicielskich i zawodowych z nauką języka, dotychczasowe doświadczenie w nauce języków obcych, stopień „digitalizacji”, terminowe pozyskanie informacji o dostępnych kursach oraz wpisanie się na listę beneficjentów projektu itp.

Trudno uznać iż cudzoziemcy w Polsce mają równy dostęp do kursów języka polskiego jako obcego. Sytuacja ta implikuje dalece idące konsekwencje w zróżnicowaniu trybów przyswajania języka polskiego, zaawansowaniu poszczególnych sprawności językowych oraz ostatecznie także wyborze trybu poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego.

Charakterystyka krajowej oferty kursów języka polskiego jako obcego:

- ✓ brak centralnego organu koordynującego świadczenie usług w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego;
- ✓ brak regulacji i standardów w nauczaniu języka polskiego;
- ✓ szeroki zakres wykorzystywanych materiałów dydaktycznych na niskich poziomach i znacznie bardziej ograniczona dostępność materiałów dydaktycznych dla poziomów zaawansowanych;
- ✓ różnorodność podmiotów oferujących naukę języka polskiego i idąca za tym różnorodność ofert;
- ✓ brak limitu ofert nieodpłatnych na osobę.

Rys historyczny

Zdaje się, że pierwotnie kwestia nauczania języka polskiego jako obcego była marginalna i w związku z tym - słabo uregulowana prawnie, co jest z pewnością związane z niewielką skalą zjawiska migracji do Polski.

Od 1.09.2003 r., na gruncie art. 71 ust. 1 pkt 1 lit. f [ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej](#), pomoc udzielana w ośrodku dla cudzoziemców obejmuje naukę języka polskiego i podstawowe materiały niezbędne do nauki tego języka¹¹. Następnie, od 1.05.2004 r., na mocy art. 36 pkt 1 lit. g [ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej](#) świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przysługiwały na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców i dopiero od 31.08.2014 – także dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Na szczeblu europejskim dodatkowy impuls do tworzenia polityk krajowych w zakresie promocji języków większościowych stworzyła w międzyczasie [Dyrektywa Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi](#), która umożliwia zobowiązanie cudzoziemców do uczestnictwa w działaniach integracyjnych:

Artykuł 15

Warunki zamieszkania w drugim Państwie Członkowskim (...)

3. Państwa Członkowskie mogą zobowiązać obywateli państw trzecich do uczestniczenia w działaniach integracyjnych, zgodnie z prawem krajowym.

Warunku tego nie stosuje się, jeżeli obywatele państw trzecich, których to dotyczy, byli zobowiązani do uczestniczenia w działaniach integracyjnych w celu uzyskania statusu rezydenta długoterminowego, zgodnie z przepisami art. 5 ust. 2.

Bez uszczerbku dla akapitu drugiego, dane osoby mogą podlegać wymogowi uczestniczenia w kursach językowych.

Inspiruje to kolejne państwa UE do wprowadzenia wymogu poświadczenia znajomości języka większościowego już nie tylko na etapie ubiegania się o obywatelstwo, ale też na etapie ubiegania się o status rezydenta długoterminowego, jednocześnie podnosi się poprzeczka w zakresie poziomu znajomości języka¹².

¹¹ art. 71 ust. 1 pkt 1 lit. f [ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej](#) – od 1.09.2003

Art. 71. [Pomoc socjalna]

Pomoc socjalna obejmuje:

1) pomoc udzielaną w ośrodku, w tym:

f) naukę języka polskiego i podstawowe materiały niezbędne do nauki tego języka,

¹² Rocca L., Cecilie Hamnes Carlsen C. H., Deygers B., LINGUISTIC INTEGRATION OF ADULT MIGRANTS: REQUIREMENTS AND LEARNING OPPORTUNITIES. Report on the 2018 Council of Europe and ALTE survey on language and knowledge of society policies for migrants, 2018

Mniej więcej w tym samym czasie, wchodzi w życie [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 15 października 2003 r. w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego](#) (obowiązuje od 20.11.2003 do 12.11.2015), określające szczegółowe warunki i tryb przeprowadzania egzaminu z języka polskiego jako obcego. Wówczas egzaminy były przewidziane na poziomie podstawowym, średnim ogólnym i zaawansowanym.

W 2011, na mocy art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, wyszło [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców](#), określające ramowe programy kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców, uwzględniając różnice kulturowe między różnymi grupami cudzoziemców. W założeniu ramowych programów „w trakcie kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców uczestnik powinien zapoznać się ze specyfiką i warunkami życia w Polsce, strukturą społeczną, kulturą i panującymi zwyczajami. Istotne jest również, aby wyposażyć uczestnika kursu w niezbędną wiedzę kulturową i słownictwo, pozwalające na zaaklimatyzowanie się cudzoziemca w nowym otoczeniu, zintegrowanie ze społecznością lokalną, podjęcie pracy lub kontynuowanie nauki”. W założeniu autorów rozporządzenia, program nauki języka polskiego miał obejmować kształcenie do poziomu B2, z różną liczbą godzin nauki na różnych poziomach dla dwóch odrębnych grup¹³:

Tabela 1: Wymiar godzin kształcenia zgodnie z ramowym programem kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców

	A1	A2	B1	B2	C1	C2	razem
Liczba godzin dla grup cudzoziemców z europejskiego kręgu kulturowego i tych, których alfabet języka ojczystego oparty jest na alfabecie łacińskim	40	35	40	35			150
Liczba godzin dla grup cudzoziemców spoza europejskiego kręgu kulturowego i tych, których alfabet języka ojczystego nie jest oparty na alfabecie łacińskim	50	50	50	50			200

Źródło: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców

W myśl autorów programu: „W miarę czynionych postępów, coraz większy nacisk kładzie się na doskonalenie umiejętności posługiwania się językiem pisanym zarówno w aspekcie produkcji (pisanie), jak i recepcji (czytanie), tak aby po ukończeniu kursów na poziomie B1 i B2 cudzoziemiec był w stanie przystąpić do egzaminu certyfikacyjnego z języka polskiego jako obcego.” Warto podkreślić, że rozporządzenie odpowiadając na zapotrzebowanie związane z realizacją IPI jako maksymalnie rocznego programu wsparcia, opiera się o bardzo optymistyczne szacunki dotyczące

¹³ [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców](#), str. 15

czasu niezbędnego na naukę języka polskiego, odpowiadające 2 zajęciom w tygodniu na przestrzeni roku. W praktyce założenia te istotnie odbiegały od realnych potrzeb cudzoziemców przygotowujących się do państwowego egzaminu certyfikowanego.

W opinii doświadczonych lektorów współpracujących z Polskim Instytutem Językowym liczba godzin zaproponowanych w rozporządzeniu z 2011 roku nie jest wystarczająca na opanowanie ramowych punktów planu w ciągu roku. Biorąc pod uwagę realną frekwencję kursantów, trzeba jeszcze uzmysłowić sobie złożone zagadnienia gramatyczne i artykulacyjne, z którymi kursanci stykają się na początku swojej przygody z językiem polskim. Dlatego ważne jest, by wyzwania, jakie stoją przed uczestnikami kursów od poziomu A1 do poziomu B1 były zrealizowane w przemyślanym i obiektywnie zaplanowanym programie, który pozwoli kursantom na osiągnięcie docelowego poziomu językowego. W trakcie egzaminów certyfikowanych wielokrotnie dochodziło do sytuacji, gdy zdający nie mieli kompetencji na zdawanym poziomie, ponieważ, jak sami przyznawali, często nie chodzili na kursy, a więc nie opanowali języka polskiego w sposób systemowy.

Po pięciu latach, wraz z [rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2016 r. w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego](#) pojawiły się STANDARDY WYMAGAŃ ODNOSZĄCYCH SIĘ DO POSZCZEGÓLNYCH POZIOMÓW BIEGŁOŚCI JĘZYKOWEJ W ZAKRESIE ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO, opracowane w bardziej szczegółowy sposób, z uwzględnieniem zmian w trybie organizacji państwowego egzaminu z języka polskiego jako obcego. Stało się oczywiste, że program kształcenia w wymiarze 200 godzin nie jest wystarczający do sprostania wymogom egzaminu certyfikowanego na poziomie B1.

W 2016 roku niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego Polski Instytut Językowy opracowała pierwszy akredytowany przez Mazowieckie Kuratorium Oświaty w Warszawie program kształcenia języka polskiego jako obcego z uwzględnieniem wymogów certyfikacji na poziomach od A1 do C2 zgodnie z [rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2016 r. w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego](#), z uwzględnieniem różnic programowych dla grup słowiańskich i międzynarodowych. Program kształcenia przewidywał konieczność dwuetapowej oceny kompetencji potencjalnych uczestników kursu (poprzez test oraz rozmowę kwalifikacyjną z lektorem), jak też dwukrotną ocenę postępów uczniów poprzez test śródkresowy i końcowy w trakcie kursu.

Tabela 2: Akredytowany przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty w Warszawie program kształcenia na kursach języka polskiego jako obcego w niepublicznej placówce kształcenia ustawicznego Polski Instytut Językowy na poziomach od A1.0 do C2

POZIOM ¹⁴	A1				A2		B1			B2				C1				C2	Razem		
Grupy międzynarodowe					Grupy MIESZANE																
modul	A1.0	A1.1	A1.2	A1.3	A2.1	A2.2	A2.3	B1.1	B1.2	B1.3	B1.2	B2.1	B2.2	B2.3	B2.4	C1.1	C1.2	C1.3	C1.4	C2	20 modułów
Wymiar godzin kształcenia	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	880 godzin
Grupy słowiańskie																					
modul	A1.0/A1.1S		A1.2/A1.3S		A2.1S	A2.2	A2.3	B1.1	B1.2	B1.3	B1.2	B2.1	B2.2	B2.3	B2.4	C1.1	C1.2	C1.3	C1.4	C2	18 modułów
Wymiar godzin kształcenia	44		44		44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	792 godziny

Źródło: <https://www.institutjezykowy.pl/pl/nasza-oferta>

¹⁴ Europejski system opisu kształcenia językowego : uczenie się, nauczanie, ocenianie http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/CADRE1_EN.asp

W założeniach, program miał stworzyć warunki do nauki dostosowanej zarazem na potrzeby stopniowego uczenia się od podstaw do poziomu C2 jak i przygotowania się do egzaminu państwowego na poziomach B1, B2 oraz C1.

Mimo pojawienia się regulacji mających zachęcić cudzoziemców zamieszkujących w Polsce do poświadczenia znajomości języka polskiego (wprowadzenia wymogu poświadczenia znajomości języka polskiego do celów ubiegania się o uznanie za obywatela polskiego¹⁵ na mocy [ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim](#) oraz później na gruncie [ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach](#) – w związku z postępowaniem o udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE¹⁶, przez wiele lat nie pojawiły się regulacje dotyczące publicznej oferty kursów języka polskiego jako obcego.

¹⁵ Art. 30 ust. 2 [Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim](#) - obowiązuje od 15.08.2012 r.

2. Cudzoziemiec ubiegający się o uznanie za obywatela polskiego, z wyłączeniem cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, jest obowiązany posiadać znajomość języka polskiego potwierdzoną urzędowym poświadczeniem, o którym mowa w art. 11a ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2021 r. poz. 672 oraz z 2023 r. poz. 1672), na poziomie biegłości językowej co najmniej B1, świadectwem ukończenia szkoły w Rzeczypospolitej Polskiej lub świadectwem ukończenia szkoły za granicą z wykładowym językiem polskim.

¹⁶ Art. 211 ust. 1 pkt 3 [Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach](#) - obowiązuje od 12.02.2018 r.

Art. 211. [Warunki udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE]

1. Zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE udziela się cudzoziemcowi na czas nieoznaczony, na jego wniosek, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej legalnie i nieprzerwanie co najmniej przez 5 lat bezpośrednio przed złożeniem wniosku i spełnia łącznie następujące warunki:

1) posiada źródło stabilnego i regularnego dochodu wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu;

2) posiada ubezpieczenie zdrowotne w rozumieniu [ustawy](#) z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych lub potwierdzenie pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

3) posiada potwierdzoną znajomość języka polskiego.

(...)

3. Znajomość języka polskiego, o której mowa w ust. 1 pkt 3, potwierdza się jednym z następujących dokumentów:

1) urzędowym poświadczeniem znajomości języka polskiego, o którym mowa w art. 11a ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2011 r. poz. 224 i 455, z 2015 r. poz. 1132 oraz z 2017 r. poz. 60), na poziomie biegłości językowej co najmniej B1;

2) świadectwem ukończenia w Rzeczypospolitej Polskiej szkoły w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949 i 2203) lub uczelni w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183 i 2201) z wykładowym językiem polskim;

3) świadectwem ukończenia szkoły lub uczelni z wykładowym językiem polskim za granicą, odpowiadającej szkole lub uczelni w rozumieniu, odpowiednio, art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe lub art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym.

4. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do małoletniego cudzoziemca, który do dnia złożenia wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE nie ukończył 16. roku życia.

Poświadczenie znajomości języka polskiego - obowiązujące regulacje

Państwowe egzaminy certyfikatowe z języka polskiego jako obcego

Państwowe egzaminy certyfikatowe z języka polskiego jako obcego są prowadzone od 2004 r. i mają na celu sprawdzenie poziomu kompetencji językowych zdających zgodnie z wytycznymi Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Zgodnie z opracowanym przez Radę Europy dokumentem *Europejski system opisu kształcenia językowego : uczenie się, nauczanie, ocenianie*¹⁷, uwzględnia następujące poziomy: A1, A2, B1, B2, C1 oraz C2.

Przedmiotem oceny w trakcie państwowego egzaminu certyfikatowego z języka polskiego jako obcego są następujące sprawności:

- ✓ rozumienie ze słuchu,
- ✓ poprawność gramatyczna,
- ✓ rozumienie tekstów pisanych,
- ✓ pisanie,
- ✓ mówienie.

Organizacja Państwowego Egzaminu Certyfikatowego z Języka Polskiego jako Obcego jest regulowana przez szereg precyzyjnych zasad i warunków, które zapewniają jego standardy jakości i obiektywność. Oto niektóre z kluczowych aspektów tych warunków:

- *podmioty uprawnione do organizacji egzaminów certyfikatowych z języka polskiego jako obcego*: Egzamin jest organizowany przez ośrodki egzaminacyjne akredytowane przez Państwową Komisję Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Ośrodki te muszą spełniać określone wymagania w zakresie kwalifikacji personelu, infrastruktury i procedur egzaminacyjnych,
- *odpowiedzialność przewodniczącego komisji*,
- *kwalifikacje egzaminatorów*: egzaminatorzy oceniający prace muszą posiadać odpowiednie kwalifikacje oraz doświadczenie w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Są oni odpowiedzialni za przestrzeganie procedur egzaminacyjnych i zachowanie obiektywności;
- *środki bezpieczeństwa i przejrzystość*: podczas egzaminu obowiązują ścisłe procedury, w tym kontrola tożsamości przystępujących do egzaminu, publiczne otwarcie pakietów egzaminacyjnych, zasady dotyczące niekorzystania z materiałów pomocniczych, zachowania tajemnicy egzaminacyjnej i monitorowania przebiegu egzaminu;

¹⁷ http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/CADRE1_EN.asp

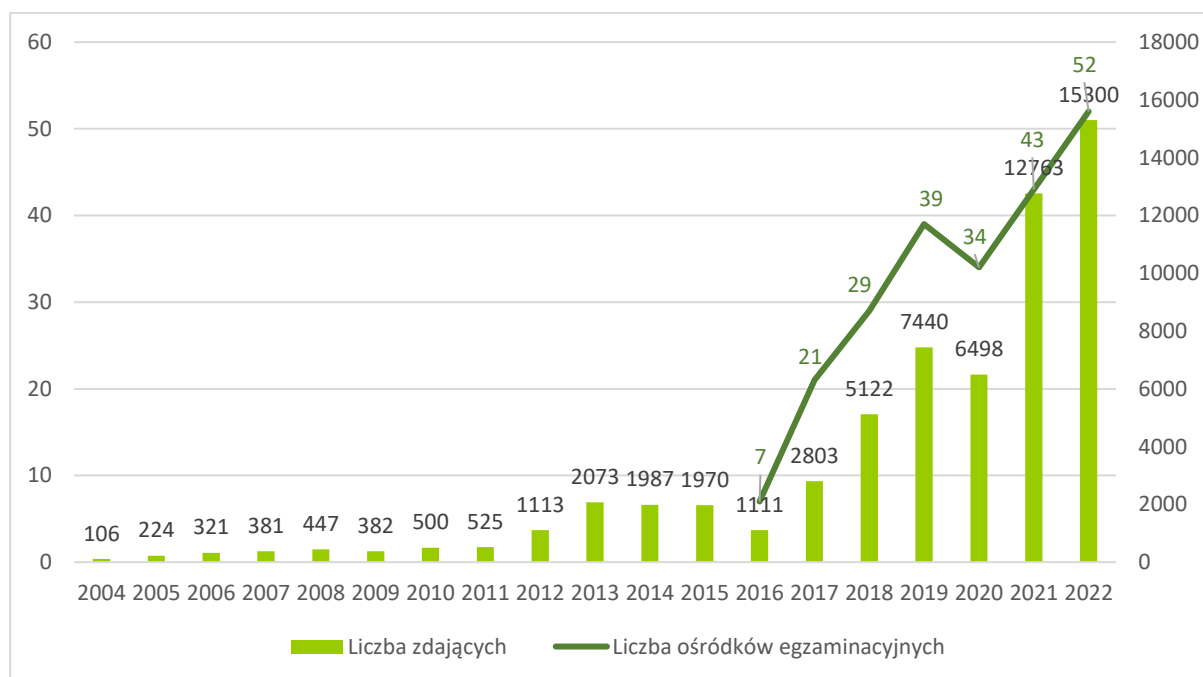
- *ocena i wyniki*: ocena egzaminu odbywa się zgodnie z wytycznymi Państwowej Komisji, a wyniki są zazwyczaj dostępne po kilku miesiącach od daty egzaminu. Kandydaci otrzymują certyfikat potwierdzający poziom ich znajomości języka polskiego oraz wyniki z poszczególnych sprawności;

- *dostosowanie do potrzeb osób o specjalnych potrzebach*: ośrodki egzaminacyjne organizują egzamin dostosowaniem warunków egzaminu dla osób z niepełnosprawnościami lub specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Każdy z tych aspektów jest kluczowy dla zapewnienia, że egzamin jest przeprowadzany w sposób sprawiedliwy, obiektywny i zgodny ze standardami określonymi w ustawie o języku polskim.

Zmiany prawne dotyczące wymogu poświadczenia znajomości języka polskiego miały istotny wpływ na popularność państwowego egzaminu certyfikатовego. W kolejnych latach odbył się ogromny skok: liczba osób zdających egzamin państwowy lawinowo rosła z 1 111 osób (2016) do 15 300 osób(2022). Nie byłoby to możliwe bez zaangażowania nowych ośrodków egzaminacyjnych.

Wykres 1: Liczba ośrodków które przystąpiły do organizacji egzaminów w latach 2016-2022 a liczba zdających państwowy egzamin certyfikатовy w latach 2004-2022

Źródło: <https://certyfikatpolski.pl/system-certyfikacji/statystyki/> oraz [Iwona Janowska, „ZAANEKTOWANY” SYSTEM CERTYFIKACJI ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO – STAN OBECNY, str. 11](#)

Państwowa Komisja do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, dostrzegając rosnące zainteresowanie urzędowym poświadczaniem znajomości języka polskiego, zwracała się do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (pismo z dnia 2020.02.04), wskazując na dysfunkcjonalność obecnego systemu poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego, sygnalizując brak gwarancji odnośnie do prawidłowego funkcjonowania, w tym zapewnienia odpowiednich standardów jakościowych. Komisja postulowała zmiany w ustawie o języku polskim, w tym m.in. utworzenie odrębnych regulacji (osobnego egzaminu) dla certyfikacji znajomości języka polskiego jako obcego na poziomie B1, wymaganego w procedurze nadawania obywatelstwa. Z kolei w opinii MEiN zasadnym jest docelowo stworzenie przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oddzielnej uproszczonej ścieżki poświadczania znajomości języka polskiego dla celów migracyjnych¹⁸.

Zanim na rynku pojawiła się wystarczająca liczba podmiotów spełniających ustawowe warunki w zakresie prowadzenia egzaminów z języka polskiego jako obcego, obserwowano dominację publicznych uczelni wyższych, jednak z biegiem czasu dominującymi podmiotami stały się prywatne szkoły języka polskiego jako obcego, zapewniające cudzoziemcom zarówno kursy językowe jak i możliwość podejścia do egzaminu w ramach prowadzonych ośrodków egzaminacyjnych. W związku ze zwiększeniem liczby ośrodków uprawnionych do przeprowadzenia państwowego egzaminu oraz rozszerzeniem katalogu poświadczeń znajomości języka polskiego, dostęp do egzaminu przestał być dobrem deficytowym¹⁹.

Brak możliwości podejścia do egzaminu skutkowało często koniecznością odroczenia terminu złożenia wniosku o uznanie za obywatela polskiego lub też o status rezydenta długoterminowego UE.

Te okoliczności sprawiły iż część cudzoziemców decydowała się na podjęcie nauki w szkołach policealnych w celu uzyskania nie tyle dyplomu zawodowego, co świadectwa ukończenia szkoły, poświadczając w ten sposób znajomość języka polskiego poprzez *de facto* samą obecność na zajęciach w szkołach policealnych. Należy podkreślić, że takie świadectwa są wydawane na podstawie frekwencji

¹⁸ Pokontrolne wystąpienie NIK: Egzaminu poświadczające znajomość języka polskiego, https://www.nik.gov.pl/kontrolne/wyniki-kontroli-nik/pobierz,kno~i_21_003_202204261257441650970664~id0~01,typ,kj.pdf

¹⁹ Interwencja Rzecznika Praw Obywatelskich - Utrudniony dostęp cudzoziemców do egzaminów z jęz. polskiego <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-utrudniony-dostep-cudzoziemcow-do-egzaminow-z-jez-polskiego>

mogą nie odzwierciedlać właściwego poziomu językowego absolwenta szkoły policealnej. Łatwość, z jaką cudzoziemiec, kończąc taką szkołę otrzymuje poświadczenie swoich językowych kompetencji, prowadzi do niewygodnych sytuacji, w których weryfikacji językowej dokonuje zdziwiony lub rozczarowany pracodawca, nie potrafiący porozumieć się z potencjalnym pracownikiem, a posiadającym wszakże dokument formalnie potwierdzający znajomość języka polskiego na progowym poziomie B1.

Alternatywne egzaminy poświadczające znajomość języka polskiego na potrzeby postępowania o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej

[Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie wykazu poświadczeń znajomości języka polskiego potwierdzających znajomość tego języka wymaganą do udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej](#)

wprowadziło szerszą możliwość poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego w postępowaniu udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE. Począwszy od 24 czerwca 2023 r. na potrzeby uzyskania statusu rezydenta długoterminowego UE znajomość języka polskiego można poświadczyć poza certyfikatem znajomości języka polskiego, o którym mowa w art. 11a ust. 2 ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2021 r. poz. 672) także m.in. na podstawie:

2) certyfikaty następujących instytucji:

a) *European Consortium for the Certificate of Attainment in Modern Languages (ECL)*,

b) *telc GmbH, WBT Weiterbildungs-Testsysteme GmbH (TELC)*;

3) zaświadczenie potwierdzające znajomość języka polskiego zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy wydane przez uczelnię:

a) zatwierdzoną przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych na potrzeby przyjmowania cudzoziemców

w celu podjęcia lub kontynuacji studiów zgodnie z art. 144 ust. 4 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2023 r. poz. 519, 185 i 547), zwanej dalej „ustawą”, albo

b) niepodlegającą obowiązkowi zatwierdzenia zgodnie z art. 144 ust. 5 ustawy i w stosunku do której nie została wydana decyzja o zakazie przyjmowania cudzoziemców, o której mowa w art. 144a ust. 1 ustawy

– po zaliczeniu zajęć z języka polskiego jako obcego albo ukończeniu innej formy kształcenia w zakresie języka polskiego jako obcego;

4) *świadcstwo nabycia uprawnień do wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego wydane przez Ministra Sprawiedliwości według wzoru określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1326) albo zaświadczenie potwierdzające wpis na listę tłumaczy przysięgłych²⁰.*

Każde z tych poświadczeń stanowi ważny dokument umożliwiający cudzoziemcom ubieganie się o status rezydenta długoterminowego UE w Polsce, co potwierdza ich zdolność do komunikacji w języku polskim na wymaganym poziomie. Ważne jest, aby osoby ubiegające się o zezwolenie na pobyt długoterminowy

[otermiowego Unii Europejskiej](#)

²⁰ Interwencja Rzecznika Praw Obywatelskich - Utrudniony dostęp cudzoziemców do egzaminów z jęz. polskiego

HYPERLINK "<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-utrudniony-dostep-cudzoziemcow-do-egzaminow-z-jez-polskiego>"<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-utrudniony-dostep-cudzoziemco>

²⁰ Interwencja Rzecznika Praw Oby

w UE były świadome dostępnych opcji certyfikacji i wybrały te, które najlepiej odpowiadają ich sytuacji i planom związanym z pobytem w Polsce.

W obydwu przypadkach znajomość języka polskiego była traktowana instrumentalnie jako warunek dopuszczenia do kolejnego etapu integracji na ścieżce naturalizacji, za wymogiem tym jednak nie szły regulacje dotyczące szerzenia dostępności kursów języka polskiego jako obcego dla cudzoziemców zamierzających przyjechać do Polski lub też już tu przebywających.

Oś czasu: zmiany regulacji dotyczących uczenia się i poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego

Data	Wydarzenie
2003.05.15	<i>Wprowadzono regulacje dotyczące urzędowego poświadczania znajomości języka polskiego do ustawy o języku polskim</i>
2003.06.13	<i>Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach</i>
2003.06.13	<i>Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej</i>
2003.11.15	<i>Dyrektywa Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi</i>
2004.05.01	<i>Członkostwo Polski w Unii Europejskiej</i>
2007.12.21	<i>Polska w strefie Schengen</i>
2008.03.29	<i>Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka</i>
2012.06.16	<i>Transpozycja do polskiego porządku prawnego dyrektywy Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi do polskiego porządku prawnego</i>
2012.08.15	<i>Wprowadzono wymóg udokumentowania znajomości języka polskiego jako obcego w postępowaniu o uznanie za obywatela RP</i>
2013.12.13	<i>Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach</i>
2017.10.01	<i>Powołanie Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej NAWA</i>
2018.02.12	<i>Wprowadzono wymóg udokumentowania znajomości języka polskiego jako obcego w postępowaniu w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE</i>
2022.07.01	<i>Wprowadzono możliwość inicjowania, organizowania i finansowania z Funduszu Pracy szkoleń z języka polskiego dla bezrobotnych oraz poszukujących pracy cudzoziemców</i>
2023.06.24	<i>Alternatywne formy poświadczania znajomości języka polskiego na potrzeby udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE</i>

Ustawodawstwo regulujące kwestie promocji, nauki oraz poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego

- ▶ [Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim](#)
- ▶ [Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej](#)
- ▶ [Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej](#)
- ▶ [Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy](#)
- ▶ [Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej](#)
- ▶ [Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim](#)
- ▶ [Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów potwierdzających znajomość języka polskiego przez osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego, ubiegające się o zatrudnienie w służbie cywilnej](#)
- ▶ [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców](#)
- ▶ [Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnictwa](#)
- ▶ [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych](#)
- ▶ [Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 lipca 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu znajomości języka polskiego w mowie i w piśmie, niezbędnego do wykonywania zawodów pielęgniarstwa i położnictwa](#)
- ▶ [Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach](#)
- ▶ [Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego](#)
- ▶ [Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2016 r. w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego](#)
- ▶ [Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 15 września 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego](#)
- ▶ [Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe](#)
- ▶ [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw](#)
- ▶ [Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie wykazu poświadczeń znajomości języka polskiego potwierdzających znajomość tego języka wymaganą do udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej](#)

Potrzeby cudzoziemców w zakresie nauki języka polskiego

Charakter potrzeb

Potrzeby cudzoziemców związane z nauką języka polskiego są bardzo zróżnicowane. Różnią się w zależności od sytuacji zawodowej, rodzinnej, grupy wiekowej, stopnia zaawansowania w korzystaniu z technologii cyfrowych itp.

W dalsze idącym skrócie można wyróżnić następujące cele przewodnie (nie jest to oczywiście lista zamknięta):

- ✓ Komunikacja w języku polskim
- ✓ Praca w języku polskim
- ✓ Nauka w języku polskim
- ✓ Pozyskanie kwalifikacji w trybie szkoleń
- ✓ Egzamin zawodowy lub poświadczenie kwalifikacji
- ✓ Poświadczenie znajomości języka polskiego jako obcego

Skala potrzeb

Zwiększenie liczby cudzoziemców przebywających na terenie Polski oznacza potrzebę większej liczby kursów językowych dostępnych w różnych lokalizacjach, zarówno w dużych miastach, jak i mniejszych miejscowościach.

Tabela 3: Liczba cudzoziemców posiadających ważny dokument uprawniający do pobytu na terytorium RP

Rodzaj dokumentu uprawniającego do pobytu na terytorium RP	Suma	Uprawnienie do uzyskania statusu osoby bezrobotnej	Uprawnienie do uzyskania statusu osoby poszukującej pracę
POBYT CZASOWY	602 081	ZALEŻY ²¹	ZALEŻY ²²
POBYT STAŁY	111 665	PRAWDA	PRAWDA
POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO UE	30 590	PRAWDA	PRAWDA
ZAREJESTROWANIE POBYTU OB. UE	64 195	PRAWDA	PRAWDA
POBYT STAŁY OBYWATELA UNII EUROPEJSKIEJ	7 865	PRAWDA	PRAWDA
POBYT CZŁONKA RODZINY OBYWATELA UNII EUROPEJSKIEJ	638	PRAWDA	PRAWDA
POBYT STAŁY CZŁONKA RODZINY OBYWATELA UNII EUROPEJSKIEJ	93	PRAWDA	PRAWDA
PRAWO POBYTU OBYWATELA WIELKIEJ BRYTANII	2700	PRAWDA	PRAWDA
PRAWO STAŁEGO POBYTU OBYWATELA WIELKIEJ BRYTANII	1183	PRAWDA	PRAWDA
PRAWO STAŁEGO POBYTU CZŁONKA RODZINY OBYWATELA WIELKIEJ BRYTANII	14	PRAWDA	PRAWDA
PRAWO POBYTU CZŁONKA RODZINY OBYWATELA WIELKIEJ BRYTANII	55	PRAWDA	PRAWDA
STATUS UCHODźCY	2 582	PRAWDA	PRAWDA
OCHRONA UZUPEŁNIAJĄCA	8 291	PRAWDA	PRAWDA
POBYT TOLEROWANY	196	PRAWDA	PRAWDA
POBYT HUMANITARNY	1 828	PRAWDA	PRAWDA
OCHRONA CZASOWA	977 738	PRAWDA	PRAWDA
SUMA	1 811 714		

Źródło: dane UdSC wg stanu na 31.07.2023 / dane uzyskane w odpowiedzi na wniosek o udzielenie informacji publicznej.

²¹ Patrz tabelę 4

²² Patrz tabelę 4

Tabela 4: Liczba ważnych zezwoleń na pobyt czasowy wydanych z podziałem na podstawy prawne (stan na dzień 31.07.2023 r.)

Podstawa prawna	Liczba ważnych zezwoleń na pobyt czasowy	Jako % od ogólnej liczby zezwoleń	Status osoby bezrobotnej	Status osoby poszukującej pracę
ART.114UST.1	420391	73,54%	Zależy ²³	PRAWDA
ART.114UST.1A	984	0,17%	Zależy ²⁴	PRAWDA
ART.126UST.1	267	0,05%	Zależy ²⁵	PRAWDA
ART.127	12200	2,13%	PRAWDA	PRAWDA
ART.139AUST.1	6	0,00%		
ART.140UST.1	2490	0,44%		
ART.140UST.1PKT 1	99	0,02%		
ART.142UST.1	5318	0,93%		
ART.142UST.3	2408	0,42%		
ART.144UST.1	16481	2,88%		PRAWDA
ART.144UST.1PKT 1LIT.A	4	0,00%		PRAWDA
ART.144UST.1PKT 1LIT.B	4	0,00%		PRAWDA
ART.144UST.1PKT 2LIT.A	4	0,00%		PRAWDA
ART.144UST.1PKT 2LIT.B	4	0,00%		PRAWDA
ART.144UST.2	10	0,00%		PRAWDA
ART.144UST.3	24	0,00%		PRAWDA
ART.151UST.1	153	0,03%		PRAWDA
ART.151 B ust. 1				PRAWDA
ART.157GUST.1	3	0,00%		
ART.158APKT 1	19	0,00%		
ART.158APKT 2	7	0,00%		
ART.158UST.1PKT 1	15364	2,69%		
ART.158UST.1PKT 2	1242	0,22%		
ART.158UST.2PKT 1	39	0,01%		
ART.158UST.2PKT 2	51	0,01%		
ART.158UST.2PKT 3	15	0,00%		
ART.159UST.1PKT 1LIT.A	8969	1,57%		PRAWDA
ART.159UST.1PKT 1LIT.B	3443	0,60%		PRAWDA
ART.159UST.1PKT 1LIT.C	83	0,01%		PRAWDA
ART.159UST.1PKT 1LIT.D	134	0,02%		PRAWDA
ART.159UST.1PKT 1LIT.E	22042	3,86%		PRAWDA
ART.159UST.1PKT 1LIT.F	56	0,01%		PRAWDA
ART.159UST.1PKT 1LIT.G	3	0,00%		PRAWDA
ART.159UST.1PKT 1LIT.H	9819	1,72%		PRAWDA
ART.159UST.1PKT 1LIT.HA	18	0,00%		PRAWDA
ART.159UST.1PKT 1LIT.HB	3	0,00%		PRAWDA
ART.159UST.1PKT 1LIT.HC	1	0,00%		PRAWDA
ART.159UST.1PKT 1LIT.I	18	0,00%		PRAWDA
ART.160PKT 1LIT.A	89	0,02%		PRAWDA
ART.160PKT 1LIT.B	21	0,00%		PRAWDA

²³ jeżeli bezpośrednio przed rejestracją jako bezrobotna była zatrudniona nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres co najmniej 6 miesięcy

²⁴ Jak wyżej

²⁵ Jak wyżej

ART.160PKT 2	2054	0,36%		PRAWDA
ART.160PKT 3	1606	0,28%		PRAWDA
ART.161UST.1PKT 1LIT.A	2	0,00%		PRAWDA
ART.161UST.1PKT 2LIT.A	9	0,00%		PRAWDA
ART.161UST.1PKT 2LIT.B	1	0,00%		PRAWDA
ART.161UST.2PKT 1	7	0,00%		PRAWDA
ART.161UST.2PKT 2	1	0,00%		PRAWDA
ART.161B ust. 1				PRAWDA
ART.176	46	0,01%		PRAWDA
ART.181UST.1PKT 1	1	0,00%		
ART.181UST.1PKT 2	5	0,00%		
ART. 185A				
ART.186UST.1PKT 1	538	0,09%		PRAWDA
ART.186UST.1PKT 2	1	0,00%		PRAWDA
ART.186UST.1PKT 3LIT.A	50	0,01%	PRAWDA	PRAWDA
ART.186UST.1PKT 3LIT.B	1	0,00%	PRAWDA	PRAWDA
ART.186UST.1PKT 3LIT.C	10	0,00%	PRAWDA	PRAWDA
ART.186UST.1PKT 4	6	0,00%		PRAWDA
ART.186UST.1PKT 5	69	0,01%		PRAWDA
ART.186UST.1PKT 6	542	0,09%		
ART.186UST.1PKT 7	3	0,00%		PRAWDA
ART.187PKT 1LIT.A	1749	0,31%		PRAWDA
ART.187PKT 1LIT.B	20	0,00%		PRAWDA
ART.187PKT 2	3	0,00%		PRAWDA
ART.187PKT 3	515	0,09%		PRAWDA
ART.187PKT 6	644	0,11%		PRAWDA
ART.187PKT 7	1421	0,25%		PRAWDA
ART.187PKT 8	40037	7,00%		PRAWDA

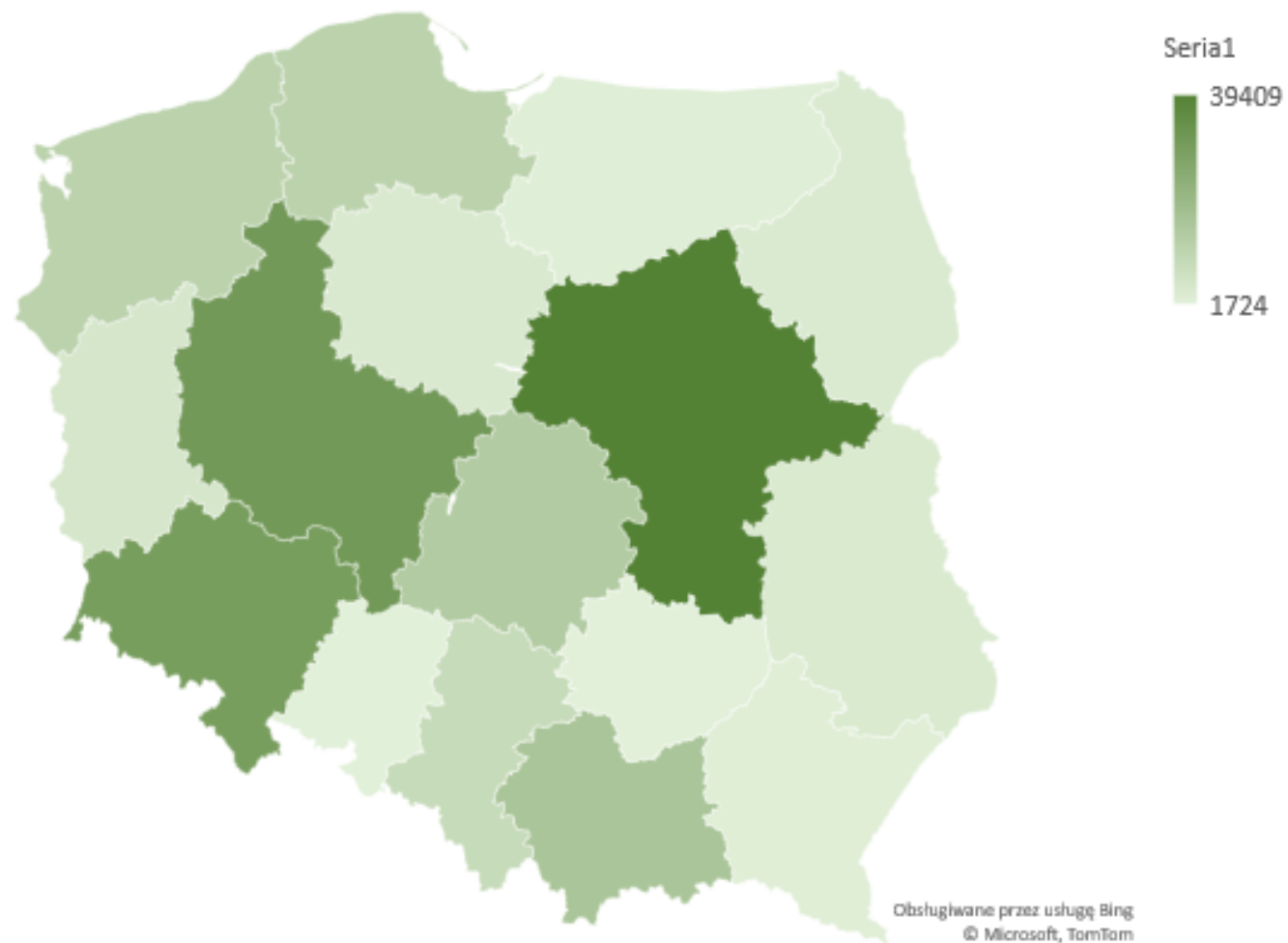
Źródło: dane UdSC wg stanu na 31.07.2023 / dane uzyskane w odpowiedzi na wniosek o udzielenie informacji publicznej

Tabela 5: Liczba zezwoleń na pobyt wydanych przez Wojewodów w latach 2013-2023

	WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI	WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI	WOJEWODA LUBELSKI	WOJEWODA LUBUSKI	WOJEWODA ŁÓDZKI	WOJEWODA MAŁOPOLSKI	WOJEWODA MAZOWIECKI	WOJEWODA OPOLSKI	WOJEWODA PODKARPACKI	WOJEWODA PODLASKI	WOJEWODA POMORSKI	WOJEWODA ŚLĄSKI	WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI	WOJEWODA WARMIŃSKO-MAZURSKI	WOJEWODA WIELKOPOLSKI	WOJEWODA ZACHODNIOPOMORSKI	RAZEM
2013	3040	707	1769	1112	1664	4176	12928	2449	1100	619	1890	3147	366	797	1858	1967	39589
2014	1805	594	1013	285	1287	2686	10462	479	559	243	925	1155	228	302	1212	889	24124
2015	5340	2134	2877	1493	3612	7811	24386	1628	1453	618	2935	3338	607	723	3458	2844	65257
2016	8271	2370	4237	2531	3689	9821	47335	2256	1914	750	2774	5639	1060	1187	6432	4338	104604
2017	7295	3111	4577	2899	4874	11100	32144	2911	2058	1372	3209	6895	1433	2089	10659	5392	102018
2018	6925	3672	5262	4955	8205	13330	27626	3986	2793	2112	6611	7606	1023	1538	11892	4885	112421
2019	9247	6373	5520	5790	11735	18570	27692	4936	3109	2601	8029	9722	1570	3435	12080	6483	136892
2020	9224	4543	4639	5140	9929	19707	33573	3356	3656	2499	9406	9466	1406	2243	17197	7191	143175
2021	21659	6600	6236	6582	13503	25720	43608	3655	4080	3384	12787	12974	2078	3702	22991	7654	197213
2022	46044	6688	8233	13455	25322	29589	57103	4593	5109	4823	25461	19729	3655	4898	49391	23759	327852
2023	29941	3995	3914	5136	14422	16503	39409	1866	2384	3832	11979	9032	1724	2459	31472	12170	190238

Źródło: dane UdSC wg stanu na 31.07.2023 / dane uzyskane w odpowiedzi na wniosek o udzielenie informacji publicznej

Mapa: Liczba zezwoleń na pobyt czasowy wydanych przez Wojewodów w 2023 r. - wg stanu na 31.07.2023 r.

Uwarunkowania potrzeby w zakresie poświadczenia znajomości języka polskiego jako obcego

Częstokroć dopiero wówczas, gdy cudzoziemcy są pewni swego zamiaru pozostania w Polsce oraz spełniają większość przesłanek do ubiegania się o status rezydenta długoterminowego UE lub do złożenia wniosku o uznanie za obywatela polskiego, zaczynają się zastanawiać nad koniecznością poświadczenia znajomości języka polskiego jako obcego. W zależności od swoich planów oraz stopnia znajomości języka polskiego, możliwości zapisu na egzamin, pewności swoich sił, dyspozycji czasowej mogą wybrać różne opcje.

Dla wielu cudzoziemców ważne jest zdobycie oficjalnego certyfikatu potwierdzającego ich znajomość języka polskiego, co wymaga specjalnych kursów przygotowawczych.

Tabela 6: Dokumenty poświadczające znajomość języka polskiego w różnych postępowaniach administracyjnych

Rodzaj dokumentu	ODPOWEIDNIE DO CELU			
	Udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE	Uznanie za obywatela polskiego	Zatrudnienie w służbie cywilnej	zwolnienie z opłat za kształcenie cudzoziemca na studiach stacjonarnych w języku
certyfikatu poświadczającego znajomość języka polskiego jako obcego, o którym mowa w art. 11a ust. 2 ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2021 r. poz. 672), co najmniej na poziomie biegłości językowej C1				+ 26
1) certyfikat znajomości języka polskiego na poziomie biegłości językowej co najmniej B1, o którym mowa w art. 11a ust. 2 ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2021 r. poz. 672);	+27			
urzędowe poświadczenie, o którym mowa w art. 11a ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2021 r. poz. 672 oraz z 2023 r. poz. 1672), na poziomie biegłości językowej co najmniej B1		+28		
Certyfikat znajomości języka polskiego poświadczający zdany egzamin z języka polskiego na poziomie średnim ogólnym lub zaawansowanym, wydany przez Państwową Komisję Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego;			+29	
2) a) certyfikat European Consortium for the Certificate of Attainment in Modern Languages (ECL)	+30	-		
2) b) certyfikat telc GmbH, WBT Weiterbildungs-Testsysteme GmbH (TELC);	+31	-		

²⁶ Art. 324 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

²⁷ Art. 211 ust. 3 pkt 1 ustawy o cudzoziemcach

3. Znajomość języka polskiego, o której mowa w ust. 1 pkt 3, potwierdza się jednym z następujących dokumentów:

1) poświadczeniem znajomości języka polskiego na poziomie biegłości językowej co najmniej B1, określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 5;

- ust. 1 WYKAZU POŚWIADCZEŃ ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO NA POZIOMIE BIEGŁOŚCI JĘZYKOWEJ CO NAJMNIEJ B1 POTWIERDZAJĄCYCH ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO WYMAGANĄ DO UDZIELENIA ZEZWOLENIA NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO UNII EUROPEJSKIEJ

²⁸ Art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim

²⁹ § 1. Pkt 1 ROZPORZĄDZENIA PREZESA RADY MINISTRÓW z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów potwierdzających znajomość języka polskiego przez osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego, ubiegające się o zatrudnienie w służbie cywilnej

³⁰ Art. 211 ust. 3 pkt 1 ustawy o cudzoziemcach

3. Znajomość języka polskiego, o której mowa w ust. 1 pkt 3, potwierdza się jednym z następujących dokumentów:

1) poświadczeniem znajomości języka polskiego na poziomie biegłości językowej co najmniej B1, określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 5;

- ust. 2 lit. a WYKAZU POŚWIADCZEŃ ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO NA POZIOMIE BIEGŁOŚCI JĘZYKOWEJ CO NAJMNIEJ B1 POTWIERDZAJĄCYCH ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO WYMAGANĄ DO UDZIELENIA ZEZWOLENIA NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO UNII EUROPEJSKIEJ

³¹ Art. 211 ust. 3 pkt 1 ustawy o cudzoziemcach

3. Znajomość języka polskiego, o której mowa w ust. 1 pkt 3, potwierdza się jednym z następujących dokumentów:

1) poświadczeniem znajomości języka polskiego na poziomie biegłości językowej co najmniej B1, określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 5;

3) a) zaświadczenie potwierdzające znajomość języka polskiego zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy wydane przez uczelnię zatwierdzoną przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych na potrzeby przyjmowania cudzoziemców w celu podjęcia lub kontynuacji studiów zgodnie z art. 144 ust. 4 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2023 r. poz. 519, 185 i 547), zwanej dalej „ustawą”, – po zaliczeniu zajęć z języka polskiego jako obcego albo ukończeniu innej formy kształcenia w zakresie języka polskiego jako obcego;	+32	-		
3) b) zaświadczenie potwierdzające znajomość języka polskiego zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy wydane przez uczelnię: niepodlegającą obowiązkowi zatwierdzenia zgodnie z art. 144 ust. 5 ustawy i w stosunku do której nie została wydana decyzja o zakazie przyjmowania cudzoziemców, o której mowa w art. 144a ust. 1 ustawy – po zaliczeniu zajęć z języka polskiego jako obcego albo ukończeniu innej formy kształcenia w zakresie języka polskiego jako obcego;	+33	-		
2) świadectwem ukończenia w Rzeczypospolitej Polskiej szkoły w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z późn. zm.) lub uczelni w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z wykładowym językiem polskim;	+34			
świadectwem ukończenia szkoły w Rzeczypospolitej Polskiej		+35		
świadectwo dojrzałości uzyskane w polskim systemie oświaty			+36	
3) świadectwem ukończenia szkoły lub uczelni z wykładowym językiem polskim za granicą, odpowiadającej szkole lub uczelni w rozumieniu, odpowiednio, art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe lub ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.	+37			

- ust. 2 lit. b WYKAZU POŚWIADCZEŃ ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO NA POZIOMIE BIEGŁOŚCI JĘZYKOWEJ CO NAJMNIEJ B1 POTWIERDZAJĄCYCH ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO WYMAGANĄ DO UDZIELENIA ZEZWOLENIA NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO UNII EUROPEJSKIEJ

³² Art. 211 ust. 3 pkt 1 ustawy o cudzoziemcach

3. Znajomość języka polskiego, o której mowa w ust. 1 pkt 3, potwierdza się jednym z następujących dokumentów:

1) poświadczeniem znajomości języka polskiego na poziomie biegłości językowej co najmniej B1, określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 5;

- ust. 3 lit. a WYKAZU POŚWIADCZEŃ ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO NA POZIOMIE BIEGŁOŚCI JĘZYKOWEJ CO NAJMNIEJ B1 POTWIERDZAJĄCYCH ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO WYMAGANĄ DO UDZIELENIA ZEZWOLENIA NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO UNII EUROPEJSKIEJ

³³ Art. 211 ust. 3 pkt 1 ustawy o cudzoziemcach

3. Znajomość języka polskiego, o której mowa w ust. 1 pkt 3, potwierdza się jednym z następujących dokumentów:

1) poświadczeniem znajomości języka polskiego na poziomie biegłości językowej co najmniej B1, określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 5;

- ust. 3 lit. b WYKAZU POŚWIADCZEŃ ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO NA POZIOMIE BIEGŁOŚCI JĘZYKOWEJ CO NAJMNIEJ B1 POTWIERDZAJĄCYCH ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO WYMAGANĄ DO UDZIELENIA ZEZWOLENIA NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO UNII EUROPEJSKIEJ

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie wykazu poświadczeń znajomości języka polskiego potwierdzających znajomość tego języka wymaganą do udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej

³⁴ Art. 211 ust. 3 pkt 2 ustawy o cudzoziemcach

³⁵ Art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim

³⁶ § 1. Pkt 3 ROZPORZĄDZENIA PREZESA RADY MINISTRÓW z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów potwierdzających znajomość języka polskiego przez osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego, ubiegające się o zatrudnienie w służbie cywilnej i egające się o zatrudnienie w służbie cywilnej

świadectwem ukończenia szkoły za granicą z wykładowym językiem polskim		+38		
dokument potwierdzający ukończenie studiów wyższych prowadzonych w języku polskim			+39	
4) świadectwo nabycia uprawnień do wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego wydane przez Ministra Sprawiedliwości według wzoru określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1326) albo zaświadczenie potwierdzające wpis na listę tłumaczy przysięgłych.	+40			
świadectwo nabycia uprawnień do wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego wydane przez Ministra Sprawiedliwości			+41	

zporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie wykazu poświadczeń znajomości języka polskiego potwierdzających znajomość tego języka wymaganą do udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej

¹ Art. 211 ust. 3 pkt 2 ustawy o cudzoziemcach

¹ Art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim

¹ § 1. Pkt 3 ROZPORZĄDZENIA PREZESA RADY MINISTRÓW z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów potwierdzających znajomość języka polskiego przez osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego, ubiegające się o zatrudnienie w służbie cywilnej

³⁸ Art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim

³⁹ § 1. Pkt 2 ROZPORZĄDZENIA PREZESA RADY MINISTRÓW z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów potwierdzających znajomość języka polskiego przez osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego, ubiegające się o zatrudnienie w służbie cywilnej

⁴⁰ Art. 211 ust. 3 pkt 1 ustawy o cudzoziemcach

3. Znajomość języka polskiego, o której mowa w ust. 1 pkt 3, potwierdza się jednym z następujących dokumentów:

1) poświadczeniem znajomości języka polskiego na poziomie biegłości językowej co najmniej B1, określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 5;

ust. 4 WYKAZU POŚWIADCZEŃ ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO NA POZIOMIE BIEGŁOŚCI JĘZYKOWEJ CO NAJMNIJ B1 POTWIERDZAJĄCYCH ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO WYMAGANĄ DO UDZIELENIA ZEZWOLENIA NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO UNII EUROPEJSKIEJ

⁴¹ § 1. Pkt 4 ROZPORZĄDZENIA PREZESA RADY MINISTRÓW z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów potwierdzających znajomość języka polskiego przez osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego, ubiegające się o zatrudnienie w służbie cywilnej

Poziomowanie uczestników kursów

Uruchomienie grup nauki języka polskiego jest stosunkowo prostym zadaniem jeżeli mamy do czynienia z osobami dopiero rozpoczynającymi swoją przygodę z językiem polskim jako obcym, jednak wraz z postęпами w rozwoju kompetencji językowych, coraz trudniej prawidłowo ocenić poziom uczestników i dobrać odpowiedni poziom grupy. Dość często robi się to intuicyjnie przez osoby niezaangażowane w proces dydaktyczny. Konsekwencją złego dobrania uczestników grupy jest duża rozbieżność w poziomie kompetencji językowych uczestników kursu, co skutkuje zarówno dyskomfortem uczących się tak i nauczycieli, gdyż utrudnia to efektywną komunikację i współpracę w grupie a ostatecznie zniechęca do kontynuacji nauki

Ponadto, uczestnicy o wyższym poziomie zaawansowania mogą czuć się sfrustrowani brakiem wyzwań i wolniejszym tempem nauki, podczas gdy początkujący bywają przytłoczeni i zniechęceni zbyt trudnym materiałem. Dlatego też kluczowe jest, aby proces grupowania uczestników opierał się na dokładnej ocenie ich umiejętności językowych, najlepiej przeprowadzonej przez doświadczonych nauczycieli języka polskiego, którzy są w stanie dokładnie zdiagnozować indywidualne potrzeby i poziomy zaawansowania kursantów.

W ten sposób można znacznie zwiększyć efektywność procesu nauczania, zapewniając jednocześnie, że każdy uczestnik kursu otrzyma odpowiednio dostosowaną edukację, która pozwoli mu rozwijać swoje umiejętności językowe w sposób zrównoważony i efektywny.

Test

W zależności od warunków organizacyjnych konkretnej placówki nauczającej języka polskiego jako obcego może mieć różne cele:

- zaspokojenie ciekawości osób uczących się języka do celu oceny postępów w nauce,
- identyfikacja w zbiorze potencjalnych uczestników kursu osób na podobnym poziomie,
- selekcja uczestników do grup na danym poziomie.

Nieliczne szkoły w Polsce stosują testy plasujące, co utrudnia ocenę kompetencji językowych potencjalnych kandydatów.

W Polskim Instytucie Językowym został opracowany test pozwalający na ocenę kompetencji potencjalnych uczestników od poziomu początkowego do poziomu C2 (Pytania testowe odzwierciedlają zagadnienia poruszane w programie kształcenia na poszczególnych poziomach zaawansowania).

Test jest ogólnodostępny na stronie: www.instytutjezykowy.pl/pl/test

Instrukcja wprowadzająca do wypełnienia testu została opracowana w postaci filmiku w różnych wersjach językowych (m.in. angielskiej, ukraińskiej, rosyjskiej, niemieckiej, hiszpańskiej, francuskiej), by wyjaśnić cel testu i zachęcić do jego wypełnienia.

Rozmowa z lektorem (audyt językowy)

Kolejnym sposobem weryfikacji poziomu znajomości języka może być rozmowa z lektorem, w efekcie której możliwe będzie pozyskanie opinii o silnych i słabych stronach potencjalnego ucznia, jego potrzebach i możliwościach w zakresie organizacji procesu nauki.

W Polskim Instytucie Językowym audyt językowy odbywa się bezpośrednio po weryfikacji testu znajomości języka polskiego. Lektor ocenia test oraz zadaje pytania weryfikujące z poziomów, na których wystąpiły błędy w teście. Natychmiast po weryfikacji poziomu w trybie audytu, potencjalny uczeń otrzymuje informacje o swoim poziomie oraz informacje o grupach, w których może kontynuować naukę.

Weryfikacja jakości usług oferowanych przez dostawców usług w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego

	Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych W rejestrze szkół i placówek oświatowych można zweryfikować informacje o posiadaniu statusu szkoły lub placówki kształcenia ustawicznego przez podmiot prowadzący kursy języka polskiego jako obcego. https://rspo.gov.pl/
	Akredytacja placówek prowadzących kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych Kurator Oświaty w każdym województwie daje akredytację i prowadzi wykaz akredytowanych placówek prowadzących kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych.
	Rejestr Instytucji Szkoleniowych Instytucje szkoleniowe, które prowadzą finansowane ze środków publicznych szkolenia dla bezrobotnych i poszukujących pracy, podlegają wpisowi do Rejestru instytucji szkoleniowych prowadzonego przez Wojewódzkie Urzędy Pracy. Rejestr jest dostępny pod adresem: https://stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
	Baza Usług Rozwojowych Internetowa platforma prowadzona przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, pośrednicząca pomiędzy dostawcą usług, a osobami czy podmiotami poszukującymi usług rozwojowych tj. szkoleń, kursów zawodowych, doradztwa, studiów podyplomowych czy mentoringu. Platforma jest dostępna pod adresem: https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl/

	Lista podmiotów uprawnionych do organizowania egzaminów z języka polskiego jako obcego Organizacja państwowego egzaminu z języka polskiego jako obcego wymaga od podmiotu posiadania odpowiednich uprawnień. Decyzję o nadaniu takich uprawnień na poszczególnych poziomach nadaje Ministerstwo Edukacji i Nauki. Lista podmiotów uprawnionych do organizowania egzaminów z języka polskiego jako obcego na określonym poziomie biegłości
	Centra i ośrodki egzaminacyjne TELC Centra i ośrodki egzaminacyjne TELC są uprawnione do prowadzenia egzaminów TELC, w tym m.in. z języka polskiego jako obcego. https://telc.net.pl/centra-i-osrodki/lista-centrow-i-osrodkow/
	Certyfikat ISO Certyfikat ISO to międzynarodowo uznany standard zarządzania jakością, który potwierdza wysoką jakość produktów lub usług, jakie oferuje dana firma. Używany jest on przez ponad milion firm na całym świecie i zapewnia, że organizacje te dostarczają produkty i usługi najwyższej jakości. Klienci darzą firmy z certyfikatem ISO większym zaufaniem, postrzegając je jako bardziej wiarygodne i profesjonalne.

Weryfikacja kwalifikacji oraz doświadczenia kadry prowadzącej kursy języka polskiego jako obcego

Institucje świadczące usługi w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego współpracują z lektorami języka polskiego jako obcego, którzy są bezpośrednio odpowiedzialni za realizację kursu. Posiadanie dużego i doświadczonego zespołu współpracującego w ramach jasno określonych standardów jest ogromną zaletą instytucji. Przyglądając się z osobna lektorom języka polskiego jako obcego⁴², warto zwrócić uwagę na kolejne parametry:

Wykształcenie

Ukończenie studiów filologicznych oraz zwłaszcza glottodydaktycznych jest koniecznym warunkiem zawodowego przygotowania lektora do prowadzenia zajęć z języka polskiego jako obcego.

Staż pracy

Doświadczenie pracy zarówno w grupach jak i w trybie zajęć indywidualnych warto szacować na podstawie przeprowadzonych godzin zajęć.

Szkolenia

Jakość pracy lektora jest efektem ciągłego kształcenia się oraz udoskonalania umiejętności autoprezentacji, pracy z grupą, tworzenia materiałów dydaktycznych, poznawania nowych metod nauczania.

Kwalifikacja do pełnienia roli członka komisji egzaminacyjnej

Zgodnie z art. 11e ust. 2 pkt 2 z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim, członek komisji powinien posiadać następujące kwalifikacje:

a) dyplom ukończenia studiów wyższych w zakresie filologii polskiej ze specjalnością nauczanie języka polskiego jako obcego, potwierdzający uzyskanie kwalifikacji drugiego stopnia, lub równorzędny lub

⁴² [Porównaj opis zawodu Lektor języka obcego w Klasyfikacja zawodów i specjalności](#)

b) dyplom ukończenia studiów wyższych w zakresie filologii polskiej lub neofilologii, potwierdzający uzyskanie kwalifikacji drugiego stopnia, lub równorzędny oraz ukończone studia podyplomowe w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego, lub

c) dyplom ukończenia studiów wyższych w zakresie neofilologii, potwierdzający uzyskanie kwalifikacji drugiego stopnia, lub równorzędny oraz co najmniej dwuletnie doświadczenie w nauczaniu języka polskiego lub języka polskiego jako obcego

Status egzaminatora TELC / ELC

W przypadku ośrodków egzaminacyjnych istotne jest by kadra dysponowała uprawnieniami do egzaminatorów do organizacji odpowiednich egzaminów.

Znajomość języków obcych

Umiejętność uczenia się języków obcych jest ważnym doświadczeniem lektora oraz świadczy o predyspozycjach do nauczania języka polskiego jako obcego. Atutem jest znajomość języków uczestników kursów.

Dyspozycyjność

Dla zapewnienia ciągłości pracy w grupie ważne jest zapewnienie kontaktu z tym samym lektorem. Dobry kontakt między uczniami a lektorem, unikanie zmian lektora dla grupy kontynuującej zajęcia o tej samej porze przez wiele poziomów nauki jest dodatkowym atutem, pozwalającym dotrzymania programu kształcenia oraz stworzenia przyjaznej atmosfery w grupie.

Sposoby finansowania kursów językowych

Modele organizacji kursów językowych istotnie różnią się w zależności od podmiotów prowadzących kursy językowe. Rzutuje to na tryb nauki, możliwość kontynuacji udziału w zajęciach, motywację prowadzących i uczniów, sposób finansowania działań, promocję kursów i wiele innych aspektów. Każdą z dostępnych opcji należy rozważyć z punktu widzenia zakresu realizacji stawianych celów, spektrum zaspokajanych potrzeb oraz możliwości zapewnienia ciągłości procesu nauki do uzyskania satysfakcjonujących rezultatów.

Kursy odpłatne

Aktualnie, w ramach kursów języka polskiego, dominującym modelem jest odpłatna edukacja. Jako strona opłacająca kurs może występować zarówno sam cudzoziemiec jak też inne instytucje (m.in. instytucje publiczne, pracodawcy, uczelnie, organizacje charytatywne). Liczba podmiotów oferujących kursy językowe znacznie wzrosła w 2022 r., co wiązało się z kolosalnym zwiększeniem zapotrzebowania na daną usługę. Znaczna część podmiotów oferujących kursy języka polskiego jako obcego nie ma jednak statusu szkoły ani wpisu do rejestracji instytucji szkoleniowych. Dosłownie parę szkół w skali kraju ma akredytowany program kształcenia w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego, jednak komunikacja w języku ukraińskim/rosyjskim, zaangażowanie personelu z doświadczeniem migracyjnym oraz intensywna promocja w mediach społecznościowych pozwoliła tym podmiotom na uzyskanie przewagi konkurencyjnej.

Przy korzystaniu z odpłatnych usług dostępne jest korzystanie z dodatkowych mechanizmów, m.in. z bonów szkoleniowych dla bezrobotnych⁴³, Krajowego Funduszu Szkoleniowego⁴⁴,

⁴³ [ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – art. 1 ust. 3 pkt 2, art. 2 ust. 1 pkt 37, art. 40, art. 41, art. 43, art. 66k / rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy \(Dz.U. z 2014 r. poz. 667\) – rozdział 4](#)

⁴⁴ Więcej informacji o KFS: <https://psz.praca.gov.pl/-/55453-krajowy-fundusz-szkoleniowy>

Projekty społeczne

Drugim istotnym modelem, który miał szczególne znaczenie w 2022 roku, były kursy organizowane w ramach działań zainicjowanych w ramach projektów społecznych, finansowanych lub współfinansowanych z różnych źródeł. Wśród istotnych instytucji zapewniających finansowanie środki na realizację kursów są m.in. Centrum Obsługi Projektów Europejskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ([Fundusz Azylu Migracji i Integracji](#)), Fundacja Rozwoju Systemów Edukacji (EFS), "Razem Możemy Więcej – Program Aktywizacyjny dla Cudzoziemców na lata 2022–2023", liczne źródła prywatne jak też – w latach 2022-2023, pochodzące od organizacji międzynarodowych oraz rządów innych państw. Ważnym warunkiem przystąpienia do projektów społecznych z zasady jest udostępnienie danych osobowych w szerszym zakresie oraz spełnienie kryteriów przynależności do grupy docelowej projektu lub wręcz wskazanie okoliczności potwierdzających przynależność do grup wymagających szczególnego traktowania (np. ofiara tortur lub gwałtów lub innych poważnych form przemocy psychologicznej, fizycznej lub seksualnej lub nadużyć w tym zakresie, osoba potrzebująca natychmiastowej opieki i niezbędnego leczenia chorób, rodzic samotnie wychowujący małe dzieci)⁴⁵. W latach 2009-2015 znaczna większość kursów języka polskiego jako obcego odbywała się właśnie w ramach projektów społecznych i tę formę organizacji kursów języka polskiego należy uznać za prekursorską, jeżeli chodzi o organizację nauczania języka polskiego jako obcego na większą skalę w Polsce⁴⁶. W ramach projektów pojawiały się też ciekawe innowacje zachęcające do tworzenia partnerstw lokalnych na rzecz integracji cudzoziemców⁴⁷

⁴⁵ Zob. <https://fundacjaукраина.eu/projekty/restart/kursy-jezyka-polskiego-lets-mow/> / <https://linguaemundi.pl/pl/edukacja-jezykowa-cudzoziemcow-zamieszkalych-w-warszawie-odpowiedzia-na-ich-potrzeby-adaptacyjne-i-szansa-na-skuteczna-integracje/> /

⁴⁶ Wśród ważnych aktorów należy uwzględnić:

- [Fundację Ukraina](#)
- [Fundacja Dialog](#)
- [Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek](#)
- [Polski Instytut Językowy](#)
- [Fundacja Nauki Języków Obcych Linguae Mundi](#)

⁴⁷ Zob. <https://ib-polska.pl/unicef/kursy-jezyka-polskiego-dla-uczniow-i-uczennic/>

Lektor języka polskiego jako wolontariusz

Stosunkowo rzadkimi i bardzo ważnym z punktu widzenia wartości dodanej w zakresie integracji ze społeczeństwem polskim trybem organizacji kursów języka polskiego jako obcego są kursy prowadzone przez wolontariuszy. Ten model jest od dłuższego czasu wdrażany przez Fundację Ocalenie⁴⁸

Chociaż praca lektora języka polskiego jako wolontariusza ma wiele zalet, istnieją również pewne minusy i wyzwania związane z tą rolą. Niektórzy wolontariusze mogą nie posiadać formalnych kwalifikacji lub doświadczenia w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Może to wpłynąć na jakość nauczania i efektywność zajęć. Wolontariusze często nie mają dostępu do takich samych zasobów jak zawodowi lektorzy. Może brakować im dostępu do profesjonalnych materiałów dydaktycznych, technologii edukacyjnych czy wsparcia instytucjonalnego. Wolontariusze mogą nie być w stanie zobowiązać się do długoterminowej współpracy, co może prowadzić do braku ciągłości w nauczaniu. Uczniowie mogą mieć trudności z adaptacją do zmieniających się lektorów i ich metod nauczania. Warto zauważyć, że mimo tych minusów, wielu wolontariuszy znajduje ogromną satysfakcję w pomaganiu innym i przekazywaniu wiedzy o języku i kulturze polskiej. Ważne jest, aby instytucje wspierające wolontariuszy starały się minimalizować te wyzwania, zapewniając chętnym do świadczenia usług językowych na takich zasadach odpowiednie wsparcie i zasoby.

Media społecznościowe

Wraz z rozwojem cyfryzacji i mediów społecznościowych, coraz częściej także nauczanie języka polskiego odbywa się online.

Nauka języka polskiego poprzez media społecznościowe staje się coraz bardziej popularna i efektywna. Platformy takie jak Facebook, Instagram, Twitter czy YouTube oferują wyjątkowe możliwości interaktywnego uczenia się. Użytkownicy mogą śledzić konta poświęcone nauce języka polskiego, gdzie codziennie publikowane są nowe słówka, frazy, gramatyka czy ciekawostki kulturowe. Dzięki temu uczący się mają stały dostęp do materiałów w kontekście realnego, codziennego języka.

Media społecznościowe pozwalają także na interakcję z innymi uczącymi się oraz native speakerami. Użytkownicy mogą zadawać pytania, wymieniać się doświadczeniami oraz uczestniczyć w dyskusjach, co sprzyja szybszemu przyswajaniu języka. Dodatkowo platformy takie jak YouTube oferują bogaty

⁴⁸ Zobacz: <https://ocalenie.org.pl/nasze-dzialania/pomagamy/kursy-polskiego-dla-doroslych>

wybór filmów edukacyjnych, które w atrakcyjny sposób prezentują złożone zagadnienia gramatyczne, wymowę, a także aspekty kulturowe związane z językiem polskim. Nauka języka polskiego przez media społecznościowe może być doskonałym uzupełnieniem tradycyjnych metod nauki.

KANAŁY SPOŁECZNOŚCIOWE POŚWIĘCONE NAUCE JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

- ✓ [Polski Daily](#)
- ✓ [Polski Kumpel](#)
- ✓ [polski_neomind](#)
- ✓ [Polski.Online](#)
- ✓ [Polski.tu](#)
- ✓ [Polisher](#)
- ✓ [PolishPod101.com Blog](#)

Aplikacje mobilne i strony internetowe

W ostatnich latach cieszą się ogromną popularnością aplikacje do samodzielnej nauki języka polskiego jako obcego.

Aplikacje do nauki języka polskiego online

- ✓ Duolingo <https://pl.duolingo.com/>
- ✓ Rosetta stone <https://www.rosettastone.com/>
- ✓ etutor <https://ua.etutor.pl/>
- ✓ Mondly <https://pl.mondly.com/>
- ✓ Busuu <https://www.busuu.com/pl>

Inne inicjatywy w zakresie promocji języka polskiego jako obcego to:

- małe granty lokalne, sprzyjające nauce języka oraz integracji ze społecznością lokalną,
- tandemy językowe,
- programy stypendialne, w ramach których cudzoziemcy przyjeżdżający na studia do Polski mają zagwarantowane grupowe kursy języka polskiego jako obcego,
- relokacyjne pakiety korporacyjne, zapewniające ekspatom dostęp do kursów językowych (występują zarówno w opcji zajęć indywidualnych jak i opłat za zajęcia grupowe).

Uwarunkowania zróżnicowania oferty kursów języka polskiego jako obcego pod względem dostępności dla użytkowników

W ostatnich latach obserwujemy znaczący wzrost zainteresowania nauką języka polskiego jako obcego, co skłania instytucje edukacyjne do zróżnicowania i rozszerzenia swojej oferty. Dostępność kursów języka polskiego dla użytkowników z różnych środowisk jest kwestią kluczową, warunkującą sukces edukacyjny i integracyjny. W tym kontekście warto przyjrzeć się czynnikom wpływającym na tę zróżnicowaną ofertę.

Demograficznie i kulturowo uwarunkowane potrzeby uczestników kursów języka polskiego jako obcego

Zróżnicowanie oferty kursów musi odpowiadać na potrzeby różnych grup demograficznych i kulturowych. Dla przykładu, kursy dla dzieci i młodzieży będą różniły się zarówno w treści jak i metodzie nauczania od tych przeznaczonych dla dorosłych.

Zdecydowanie odmienne będą treści programowe dla osób początkujących władających jednym z języków słowiańskich oraz tych cudzoziemców, którzy nie posługują się biegle językami słowiańskimi.

Osoby przybywające z różnych regionów świata mogą mieć odmienne doświadczenia z nauką języków obcych, co również należy uwzględnić przy projektowaniu kursów.

Poziomy zaawansowania nauczania języka polskiego jako obcego

Dostosowanie kursów do różnych poziomów zaawansowania jest fundamentalne. Początkujący uczestnicy potrzebują więcej podstawowej gramatyki i słownictwa, podczas gdy zaawansowani uczestnicy mogą skupić się na subtelnych niuansach języka oraz na kulturze. Oferowanie szerokiej gamy poziomów pozwala na bardziej spersonalizowane podejście do nauczania, zwiększa komfort pracy w grupie i gwarantuje lepsze indywidualne wyniki w nauce. Skuteczne poziomowanie wymaga jednak od szkoły posiadania programu nauczania języka polskiego jako obcego.

Metropolie i reszta Polski

Mapowanie instytucji oferujących kursy języka polskiego jako obcego wskazuje na to, że większość instytucji oferujących kursy języka polskiego jako obcego znajduje się w miastach wojewódzkich. Koreluje to z większymi skupiskami migrantów, jednak w praktyce nawet „wianuszki” polskich metropolii nie zapewniają swoim mieszkańcom możliwości skorzystania z kursów językowych lokalnie. Jest to konsekwencją zarówno mniejszego zagęszczenia cudzoziemców wśród lokalnych mieszkańców jak i uwarunkowań stosunkowo uboższej oferty szkół językowych w mniejszych miejscowościach. Wydaje się, że w aktualnych warunkach najlepszą ofertą dostosowaną do potrzeb mieszkańców małych miejscowości będą kursy online. Jednak przed organizacją kursu w takiej formie należy wziąć pod uwagę rozwarstwienie cyfrowe i wynikające z niego bariery, uniemożliwiające uczestnictwo w takich zajęciach zdalnych.

Dostępność stacjonarna i online

Dostępność trybu realizacji kursów jest kluczowym czynnikiem. Nie wszyscy potencjalni uczestnicy mają łatwy dostęp do instytucji edukacyjnych oferujących kursy języka polskiego co jest uwarunkowane m.in. ich stylem życia, obowiązkami rodzinnymi lub też ich godzinami pracy. Rozwiązaniem tego problemu jest rozwijanie oferty kursów online, dostępnych dla szerszego grona odbiorców, włącznie z osobami mieszkającymi na wsiach i w małych miastach a nawet tymi poza granicami Polski.

Zapewnienie elastycznego wyboru intensywności i czasu zajęć

Zróżnicowanie oferty obejmuje także elastyczność w kwestii czasu trwania kursów oraz harmonogramów zajęć. Częstotliwość zajęć w ciągu tygodnia może być zróżnicowana (zazwyczaj na początkowych poziomach nauczania współwystępują szersza dyspozycyjność i większa motywacja do nauki, co powoduje szersze zainteresowanie kursami intensywnymi i semi-intensywnymi). Dla osób pracujących lub uczących się kursy oferujące zajęcia wieczorowe lub weekendowe mogą być bardziej przystępne niż te odbywające się w ciągu dnia. Uczenie się języka ma być łatwe do pogodzenia z innymi codziennymi czynnościami, dlatego w przypadku nieobecności w grupie przez dłuższy czas warto zapewnić uczniowi możliwość nadrobienia opuszczonych lekcji w trybie indywidualnym, umożliwiając organizację indywidualnego spotkania z lektorem.

Wykorzystanie technologii

W dobie cyfryzacji, wykorzystanie technologii w nauczaniu języka polskiego staje się coraz bardziej popularne. Platformy e-learningowe, aplikacje mobilne, czy narzędzia interaktywne stanowią ważny element zróżnicowanej oferty kursów, umożliwiając naukę w bardziej angażujący i elastyczny sposób. Warto zwrócić uwagę na predyspozycje kandydatów w zakresie korzystania z technologii, szczególnie przy nauczaniu zdalnym.

E-learning

Od 2020 r. (od początku ograniczeń pandemicznych), a szczególnie od momentu wybuchu wojny w Ukrainie i związanych z nią migracji, doświadczamy rozkwitu e-learningu, w tym także w nauczaniu języka polskiego jako obcego. przy zastosowaniu w nauczaniu technologii elektronicznych. Pojawiające się rozmaite kursy elearningowe⁴⁹ wspomagają samodzielną naukę lub są elementem uzupełniającym kształcenie w grupie (*blended learning*). Niewątpliwą zaletą e-learningu jest dostępność, zaś oczywista wada – brak informacji zwrotnych od nauczyciela, brak kontaktu pomiędzy uczestnikami zajęć oraz konieczność samodyscypliny.

Interakcje w grupie rówieśniczej

Zarówno kursy stacjonarne jak i kursy online umożliwiają integrację w grupie rówieśniczej: grupie cudzoziemców uczących się języka polskiego w tym samym czasie i na tym samym poziomie. Jest to naturalna grupa odniesienia, w której cudzoziemcy mogą zbudować trwałe relacje. Warto stworzyć warunki do skutecznego komunikowania się wewnątrz tej grupy, m.in. poprzez organizację forum, czatu, zainicjowanie okazji do wspólnych spotkań poza zajęciami dydaktycznymi.

Uwarunkowania finansowe

Kwestie finansowe również odgrywają rolę w dostępności kursów. Instytucje oferujące kursy bezpłatne lub z dofinansowaniem mogą przyciągnąć szerszą grupę uczestników, którzy inaczej nie mogliby sobie

⁴⁹ Zobacz: https://navoica.pl/courses/course-v1:Akademia_Ignatianum_w_Krakowie+AIK_WU_05+2021_1/about / <https://e-polish.eu/kursy-e-learning-jezyk-polski> / <https://polishlanguage.online/>

pozwoić na taką formę edukacji. Ryzykiem wówczas jest duża pula zgłoszeń i niższa frekwencja niż w przypadku kursów odpłatnych.

Zróżnicowanie oferty kursów języka polskiego jako obcego jest ważne, bowiem wpływa na ich dostępność i efektywność. Dostosowanie kursów do potrzeb różnych grup demograficznych, poziomów zaawansowania znajomości języka polskiego, dostępność geograficzna i finansowa, kontakt z innymi cudzoziemcami uczącymi się języka polskiego a także wykorzystanie nowoczesnych technologii, to czynniki, które decydują o sukcesie programów nauczania języka polskiego jako obcego.

Rekomendacje w zakresie organizacji kursów języka polskiego jako obcego

Organizacja kursów języka polskiego jako obcego wymaga przemyślanego podejścia, aby zapewnić efektywność nauczania i zadowolenie uczestników. Kluczowe aspekty, takie jak standaryzacja programu, rozszerzenie oferty grup oraz dostosowanie poziomów, odgrywają istotną rolę w realizacji tych celów. Oto szczegółowe rekomendacje dotyczące tego obszaru:

Standaryzacja programu nauczania

- ✓ Ujednolicenie ram programowych: opracowanie standardowego programu nauczania dla każdego poziomu zaawansowania, zgodnego z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego (CEFR), zapewni spójność i wysoką jakość kursów.
- ✓ Elastyczność w dostosowywaniu treści: mimo że program nauczania powinien być standaryzowany, ważne jest, aby zachować pewną elastyczność, aby można było dostosować go do specyficznych potrzeb i zainteresowań grupy (warto przewidzieć na to dodatkowy czas w trakcie kursu).

Poziom i rozmiar grupy

- ✓ Proces kształcenia przebiega najsprawniej w niewielkich grupach osób na zbliżonym poziomie znajomości języka polskiego. Optymalny rozmiar grupy dla nauczania języka to od 5 do 10 osób, w grupach powyżej 10 osób proces nauki istotnie spowalnia się.

- ✓ Na początkowych poziomach istotny jest podział grup ze względu na znajomość języków słowiańskich oraz minimalizacja użytkowania języków pośredników. Na dalszych etapach edukacji możliwość pracy w grupach zyskuje większe znaczenie, a języki przyswojone wcześniej mają już mniejsze znaczenie w procesie grupowym. Szersza oferta grup
- ✓ Dostępność grup według poziomów zaawansowania: zapewnienie kursów na różnych poziomach zaawansowania, od początkującego do zaawansowanego, pozwoli na lepsze dopasowanie oferty do umiejętności uczestników.
- ✓ Specjalistyczne grupy tematyczne: oprócz standardowych kursów, warto rozważyć wprowadzenie grup specjalistycznych, np. skoncentrowanych na języku medycznym, akademickim, czy specyficznych terminologiach branżowych.

Dostosowanie poziomów

- ✓ Dokładna diagnoza poziomu uczestników: przed rozpoczęciem kursu konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej diagnozy umiejętności językowych uczestników, np. poprzez testy umiejętności językowych i audyt językowy.
- ✓ Możliwość korekty poziomu: uczestnicy powinni mieć możliwość zmiany grupy, jeśli okaże się, że poziom kursu jest dla nich nieodpowiedni. Ważne jest, aby nauczyciele monitorowali postępy i sugerowali zmiany w razie potrzeby.

Zarządzanie szkołą

- ✓ Ciągłe doskonalenie lektorów: regularne szkolenia dla nauczycieli, mające na celu aktualizację ich umiejętności dydaktycznych i metodycznych.
- ✓ Wykorzystanie technologii: zintegrowanie narzędzi cyfrowych, takich jak quizy, formularze i platformy e-learningowe do programu kursu, aby ułatwić naukę i dostęp do materiałów.
- ✓ Feedback od uczestników: systematyczne zbieranie opinii od uczestników kursów, które mogą być wykorzystane do dalszego doskonalenia programu nauczania.

Implementacja tych rekomendacji może znacząco przyczynić się do podniesienia jakości kursów języka polskiego jako obcego, zapewniając uczestnikom bardziej efektywną i satysfakcjonującą naukę.

Innowacyjne rozwiązanie: bon na naukę języka polskiego jako narzędzie integracji

Jednym ze skutecznych narzędzi wspierających proces integracji w Polsce jest wprowadzenie bonu na naukę języka polskiego dla osób przybywających z zagranicy. Ten innowacyjny program ma za zadanie ułatwić imigrantom planującym długotrwały pobyt nie tylko na naukę języka, ale także zrozumienie kultury i tradycji kraju, co jest niezbędne dla pełnej integracji społecznej.

Bon na naukę języka polskiego może stanowić finansowe wsparcie, które umożliwi osobom nie mówiącym po polsku dostęp do kursów językowych. Dzięki temu rozwiązaniu, bariera kosztów, która często ogranicza możliwości uczestnictwa w profesjonalnych kursach językowych, zostaje znacznie zmniejszona. Beneficjenci programu będą mogli wybrać kurs odpowiadający ich poziomowi zaawansowania i potrzebom, co przekłada się na efektywniejszą i szybszą naukę języka.

Nauka języka polskiego za pomocą bonu to nie tylko kwestia gramatyki czy słownictwa. To również okazja do zanurzenia się w polskiej kulturze, historii i zwyczajach. Kursy językowe często łączą naukę z elementami kulturalnymi, takimi jak warsztaty kulinarne, wycieczki edukacyjne czy spotkania z polskimi tradycjami. Takie doświadczenia są nieocenione w procesie integracji, ponieważ pozwalają lepiej zrozumieć i docenić nowe otoczenie.

Uczestnicy kursów mają okazję do spotkań i wymiany doświadczeń z innymi obcokrajowcami. To sprzyja budowaniu wzajemnego zrozumienia i szacunku, a także rozwiązywaniu ewentualnych nieporozumień kulturowych.

Znajomość języka polskiego otwiera przed imigrantami nowe możliwości zawodowe. Bon na naukę języka może więc być postrzegany jako inwestycja w kapitał ludzki, która przekłada się na zwiększenie konkurencyjności rynku pracy. Osoby, które opanują język, są bardziej atrakcyjne dla pracodawców i mogą łatwiej odnaleźć się w polskim środowisku zawodowym.

Bon na naukę języka polskiego jako narzędzie integracji to inicjatywa, która może przynieść znaczące korzyści zarówno dla imigrantów, jak i dla społeczeństwa polskiego. Poprzez ułatwienie dostępu do edukacji językowej, promowanie zrozumienia kultury i wspieranie spójności społecznej, program ten odgrywa kluczową rolę w budowaniu otwartego i zintegrowanego społeczeństwa.

Proponuje się współfinansowanie bonu:

- ✓ 1 krok: Cudzoziemiec otrzymuje bon na naukę języka polskiego przy rejestracji numeru PESEL

- ✓ 2 krok: Cudzoziemiec opłaca kurs w szkole, spełniające kryteria programu
- ✓ 3 krok: Przy rozliczeniu deklaracji podatkowej w Urzędzie Skarbowym opłata poniesiona za kurs odlicza się jako ulga podatkowa (podlega zwrotowi na rzecz cudzoziemca)

Podsumowanie

W warunkach nasilenia się migracji do Polski oraz rosnącej społecznej wagi procesów integracyjnych, nauczanie języka polskiego jako obcego wymaga dużej uwagi od osób podejmujących decyzje w zakresie organizacji procesu kształcenia w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego. Ostatnie lata były okresem znacznego wzrostu zapotrzebowania na usługi w zakresie nauczania języka polskiego oraz pokazały zarówno możliwość zastosowania bardzo różnych podejść, zaangażowania wielu różnych podmiotów oraz technik nauczania. Konsekwencje tych różnic w podejściach są różne zarówno w efektach kształcenia jak i w dalszych oczekiwaniach wobec procesu uczenia się języka polskiego jako obcego.

Dużym wyzwaniem pozostają:

- ✓ braki w programach kształcenia,
- ✓ brak dostępu do kursów językowych w małych miejscowościach,
- ✓ trudność pogodzenia nauki języka polskiego oraz życia zawodowego/opieki nad dziećmi,
- ✓ cena kursów nauki języka polskiego,
- ✓ projektowy/okazjonalny charakter kursów językowych,
- ✓ konieczność organizacji zapytań ofertowych oraz wyboru właściwych dostawców usług,
- ✓ brak oferty kursów językowych na poziomie powyżej B1 (uszczerplenie oferty wraz ze wzrostem poziomu zaawansowania znajomości języka polskiego)
- ✓ brak krajowych wytycznych w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego,
- ✓ brak jednolitego podejścia do potrzeb w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego.

Prace nad ww. wyzwaniami będą wymagały włączenia wszystkich aktualnie zaangażowanych podmiotów do programu prac nad zmianami systemowymi oraz szerszego dzielenia się dobrymi praktykami przynajmniej w odniesieniu do procesu uczenia się języka polskiego od poziomu początkującego do etapu certyfikacji znajomości języka polskiego na poziomie B1 (z perspektywy ustawowego wymogu poświadczenia znajomości języka polskiego jako obcego).

Bibliografia

Ustawodawstwo regulujące kwestie nauki języka polskiego jako obcego

- ✓ [Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim](#)
- ✓ [Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej](#)
- ✓ [Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej](#)
- ✓ [Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy](#)
- ✓ [Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej](#)
- ✓ [Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim](#)
- ✓ [Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów potwierdzających znajomość języka polskiego przez osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego, ubiegające się o zatrudnienie w służbie cywilnej](#)
- ✓ [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców](#)
- ✓ [Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnictwa](#)
- ✓ [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych](#)
- ✓ [Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 lipca 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu znajomości języka polskiego w mowie i w piśmie, niezbędnego do wykonywania zawodów pielęgniarstwa i położnictwa](#)
- ✓ [Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach](#)
- ✓ [Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego](#)
- ✓ [Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2016 r. w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego](#)
- ✓ [Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 15 września 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego](#)
- ✓ [Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe](#)
- ✓ [Obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie wykazu dokumentów potwierdzających znajomość języka polskiego](#)

- ✓ [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw](#)
- ✓ [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw](#)
- ✓ [Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego](#)
- ✓ [Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie wykazu poświadczeń znajomości języka polskiego potwierdzających znajomość tego języka wymaganą do udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej](#)

Literatura

- ✓ [Domańska A., Kajak P., PAŃSTWOWE EGZAMINY CERTYFIKATOWE Z JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO NA UNIWERSYTECIE WARSZAWSKIM \(PO 2015 ROKU\)](#)
- ✓ [Janowska I., „ZAANEKTOWANY” SYSTEM CERTYFIKACJI ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO – STAN OBECNY](#)
- ✓ [Prizel-Kania, A. Nauczanie języka polskiego jako obcego wspomaganie komputerowo – badanie opinii nauczycieli](#)
- ✓ Warschauer, M. (1996) Computer-Assisted Language Learning: An Introduction. W: s. Fotos (red.) Multimedia Language Teaching. Tokio: Logos International, 3-20
- ✓ [Gębal P.E., Kumiega Ł., Dembińska K., Potrzeba regulacji zawodu nauczyciela/lektora języka polskiego jako obcego/drugiego w perspektywie współczesnych wyzwań społecznych związanych z migracjami](#)
- ✓ Gębal P.E., Podstawy dydaktyki języka polskiego jako drugiego. Podejście integracyjno-inkluzyjne, Kraków 2018
- ✓ Miodunka W., Glottodydaktyka polonistyczna. Pochodzenie – stan obecny – perspektywy, Kraków 2016
- ✓ [Achtelik A., Cudak R., Krzyżyk D., Mazur J., Miodunka W., Niesporek-Szamburska B., Ożóg K., Pawłowski A., Praszałowicz D., Seretny A., Szul R., Tambor A., Tambor J., Zgółka T., współudz.](#)

[Graboń K. , współudz. Smereczniak M., Nauczanie i promocja języka polskiego w świecie. Diagnostyka – stan – perspektywy, Katowice, Wydawnictwo UŚ 2018](#)

- ✓ [Umińska-Woroniecka A., STATUS PRAWNY INSTYTUTÓW POLSKICH, PRZEGLĄD PRAWA I ADMINISTRACJI LXXXVII, WROCŁAW 2011](#)
- ✓ Łaska T. , Praktyczny wymiar integracji cudzoziemców z ochroną międzynarodową. Przykład Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie (w) Pomoc społeczna i praca socjalna w dobie dynamicznych przemian społecznych.

Dokumenty strategiczne

- ✓ [STRATEGIA ROZWOJU NARODOWEJ AGENCJI WYMIANY AKADEMICKIEJ NA LATA 2024-2030, WARSZAWA, 2023](#)

Wystąpienie Najwyższej Izby Kontroli

- ✓ *Wyniki kontroli Naczelnej Izby Kontroli nr I/21/003/KNO [Egzaminy poświadczające znajomość języka polskiego - Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej](#)*
https://www.nik.gov.pl/kontrole/wyniki-kontroli-nik/pobierz,kno~i_21_003_202204261257441650970664~id1~01,typ,kj.pdf
- ✓ *Wyniki kontroli Naczelnej Izby Kontroli nr I/21/003/KNO [Egzaminy poświadczające znajomość języka polskiego - Państwowa Komisja do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego](#)*
https://www.nik.gov.pl/kontrole/wyniki-kontroli-nik/pobierz,kno~i_21_003_202204261257441650970664~id0~01,typ,kj.pdf

Źródła internetowe

- ✓ <https://rjp.pan.pl>
- ✓ <https://irjp.gov.pl/>
- ✓ <https://certyfikatpolski.pl/>
- ✓ <https://instytutjezykowy.pl/pl/oferta-dla-pup>

